

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Ο Τριμερής Κανόνας (Tīrīṭṭaka)

Ο Κανόνας των Ομιλιών (Sutta Piṭaka)

2. Η συλλογή των μεσαίου μήκους ομιλιών (2. Majjhima Nikāya)

3. Οι τελευταίες πενήντα ομιλίες (3. Uparīpaṇṇāsapāḷi)

5. Το κεφάλαιο για τις έξι αισθητήριες βάσεις
(5. Saḷāyatanavaggo)

[MN 143-152, PTS 3.258-3.263]

PaliVerse

2. Η συλλογή των μεσαίου μήκους ομιλιών

3. Οι τελευταίες πενήντα ομιλίες

5. Το κεφάλαιο για τις έξι αισθητήριες βάσεις

1. Η ομιλία για τη συμβουλή στον Ανάθαπίντικα

383. Έτσι έχω ακούσει - Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στη Σαβάτθι, στο άλσος του Τζέτα, στο μοναστήρι του Ανάθαπίντικα. Εκείνη την περίοδο ο οικοδεσπότης Ανάθαπίντικα ήταν άρρωστος, ταλαιπωρημένος, βαριά ασθενής. Τότε ο οικοδεσπότης Ανάθαπίντικα απευθύνθηκε σε κάποιον άνθρωπο: «Έλα εσύ, άνθρωπε, πήγαινε εκεί που είναι ο Ευλογημένος· αφού πας, εκ μέρους μου απόδωσε σεβασμό με το κεφάλι σου στα πόδια του Ευλογημένου: "Ο οικοδεσπότης Ανάθαπίντικα, σεβάσμιε κύριε, είναι άρρωστος, ταλαιπωρημένος, βαριά ασθενής. Αυτός αποδίδει σεβασμό με το κεφάλι του στα πόδια του Ευλογημένου". Και πήγαινε εκεί που είναι ο σεβάσμιος Σαριπούττα· αφού πας, εκ μέρους μου απόδωσε σεβασμό με το κεφάλι σου στα πόδια του σεβάσμιου Σαριπούττα: "Ο οικοδεσπότης Ανάθαπίντικα, σεβάσμιε κύριε, είναι άρρωστος, ταλαιπωρημένος, βαριά ασθενής. Αυτός αποδίδει σεβασμό με το κεφάλι του στα πόδια του σεβάσμιου Σαριπούττα". Και πες έτσι: "Καλό θα ήταν, σεβάσμιε κύριε, αν ο σεβάσμιος Σαριπούττα έρθει στην κατοικία του οικοδεσπότη Ανάθαπίντικα από συμπόνια"».

«Ναι, σεβάσμιε κύριε», απάντησε εκείνος ο άνθρωπος στον οικοδεσπότη Ανάθαπίντικα και πήγε εκεί όπου ήταν ο Ευλογημένος· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο και κάθισε στο πλάι. Καθισμένος στο πλάι, εκείνος ο άνθρωπος είπε στον Ευλογημένο: «Ο οικοδεσπότης Ανάθαπίντικα, σεβάσμιε κύριε, είναι άρρωστος, ταλαιπωρημένος, βαριά ασθενής. Αυτός αποδίδει σεβασμό με το κεφάλι του στα πόδια του Ευλογημένου». Και πήγε εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Σαριπούττα· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον σεβάσμιο Σαριπούττα και κάθισε στο πλάι. Καθισμένος στο πλάι, εκείνος ο άνθρωπος είπε στον σεβάσμιο Σαριπούττα: «Ο οικοδεσπότης Ανάθαπίντικα, σεβάσμιε κύριε, είναι άρρωστος, ταλαιπωρημένος, βαριά ασθενής. Αυτός αποδίδει σεβασμό με το κεφάλι του στα πόδια του σεβάσμιου Σαριπούττα· και λέει επίσης: "Καλό θα ήταν, σεβάσμιε κύριε, αν ο σεβάσμιος Σαριπούττα έρθει στην κατοικία του οικοδεσπότη Ανάθαπίντικα από συμπόνια"». Ο σεβάσμιος Σαριπούττα αποδέχθηκε με σιωπή.

384. Τότε ο σεβάσμιος Σαριπούττα, αφού ντύθηκε και πήρε το κύπελλο και τους χιτώνες του, με τον σεβάσμιο Άναντα ως συνοδό μοναχό, πήγε στην κατοικία του οικοδεσπότη Ανάθαπίντικα· αφού έφτασε, κάθισε στο προετοιμασμένο κάθισμα. Αφού κάθισε, ο σεβάσμιος Σαριπούττα είπε στον οικοδεσπότη Ανάθαπίντικα - «Μήπως, οικοδεσπότη, είσαι καλά, μήπως τα βγάζεις πέρα; Μήπως τα δυσάρεστα αισθήματα υποχωρούν, όχι εντείνονται; Είναι εμφανής η υποχώρησή τους, όχι η ένταση;»

«Δεν είμαι καλά, σεβάσμιε Σαριπούττα, δεν τα βγάζω πέρα. Έντονα δυσάρεστα αισθήματα εντείνονται σε μένα, δεν υποχωρούν· είναι εμφανής η έντασή τους, όχι η υποχώρηση. Όπως, σεβάσμιε Σαριπούττα, ένας δυνατός άνδρας θα τρυπούσε την

κορυφή του κεφαλιού με αιχμηρή αιχμή· ακριβώς έτσι σε μένα, σεβάσμιε Σαριπούττα, υπερβολικοί άνεμοι χτυπούν την κορυφή του κεφαλιού. Δεν είμαι καλά, σεβάσμιε Σαριπούττα, δεν τα βγάζω πέρα. Έντονα δυσάρεστα αισθήματα εντείνονται σε μένα, δεν υποχωρούν· είναι εμφανής η έντασή τους, όχι η υποχώρηση. Όπως, σεβάσμιε Σαριπούττα, ένας δυνατός άνδρας θα έδενε ένα σφιχτό επίδεσμο στο κεφάλι με ένα γερό δερμάτινο λουρί· ακριβώς έτσι σε μένα, σεβάσμιε Σαριπούττα, υπάρχουν υπερβολικοί πονοκέφαλοι στο κεφάλι. Δεν είμαι καλά, σεβάσμιε Σαριπούττα, δεν τα βγάζω πέρα. Έντονα δυσάρεστα αισθήματα εντείνονται σε μένα, δεν υποχωρούν· είναι εμφανής η έντασή τους, όχι η υποχώρηση. Όπως, σεβάσμιε Σαριπούττα, ένας επιδέξιος χασάπης ή ο μαθητευόμενος χασάπης θα έκοβε την κοιλιά με κοφτερό μαχαίρι σφαγής· ακριβώς έτσι σε μένα, σεβάσμιε Σαριπούττα, υπερβολικοί άνεμοι κόβουν την κοιλιά. Δεν είμαι καλά, σεβάσμιε Σαριπούττα, δεν τα βγάζω πέρα. Έντονα δυσάρεστα αισθήματα εντείνονται σε μένα, δεν υποχωρούν· είναι εμφανής η έντασή τους, όχι η υποχώρηση. Όπως, σεβάσμιε Σαριπούττα, δύο δυνατοί άνδρες, αφού πιάνουν έναν πιο αδύναμο άνδρα από τα δύο χέρια, θα τον έψηναν και θα τον κατέκαιγαν πάνω από λάκκο με κάρβουνα· ακριβώς έτσι σε μένα, σεβάσμιε Σαριπούττα, υπάρχει υπερβολικό κάψιμο στο σώμα. Δεν είμαι καλά, σεβάσμιε Σαριπούττα, δεν τα βγάζω πέρα. Έντονα δυσάρεστα αισθήματα εντείνονται σε μένα, δεν υποχωρούν· είναι εμφανής η έντασή τους, όχι η υποχώρηση».

385. «Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "δεν θα προσκολλώμαι στο μάτι, και δεν θα υπάρχει συνείδηση εξαρτώμενη από το μάτι σε μένα". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη.

«Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "δεν θα προσκολλώμαι στο αυτί, και δεν θα υπάρχει συνείδηση εξαρτώμενη από το αυτί σε μένα". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη. Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "δεν θα προσκολλώμαι στη μύτη, και δεν θα υπάρχει συνείδηση εξαρτώμενη από τη μύτη σε μένα". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη. Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "δεν θα προσκολλώμαι στη γλώσσα, και δεν θα υπάρχει συνείδηση εξαρτώμενη από τη γλώσσα σε μένα". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη. Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "δεν θα προσκολλώμαι στο σώμα, και δεν θα υπάρχει συνείδηση εξαρτώμενη από το σώμα σε μένα". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη. Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "δεν θα προσκολλώμαι στον νου, και δεν θα υπάρχει συνείδηση εξαρτώμενη από τον νου σε μένα". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη.

«Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "δεν θα προσκολλώμαι στην ύλη, και δεν θα υπάρχει συνείδηση εξαρτώμενη από την ύλη σε μένα". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη. Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "δεν θα προσκολλώμαι στον ήχο... κ.λπ... δεν θα προσκολλώμαι στην οσμή... δεν θα προσκολλώμαι στη γεύση... δεν θα προσκολλώμαι στο απτό αντικείμενο... δεν θα προσκολλώμαι στο νοητικό φαινόμενο, και δεν θα υπάρχει συνείδηση εξαρτώμενη από το νοητικό φαινόμενο σε μένα". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη.

«Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "δεν θα προσκολλώμαι στην οφθαλμική συνείδηση, και δεν θα υπάρχει συνείδηση εξαρτώμενη από την οφθαλμική συνείδηση σε μένα". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη. Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "δεν θα προσκολλώμαι στην ωτική συνείδηση... δεν θα προσκολλώμαι στη ρινική συνείδηση... δεν θα προσκολλώμαι στη γλωσσική

συνείδηση... δεν θα προσκολλώμαι στη σωματική συνείδηση... δεν θα προσκολλώμαι στη νοητική συνείδηση, και δεν θα υπάρχει συνείδηση εξαρτώμενη από τη νοητική συνείδηση σε μένα". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη.

«Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "δεν θα προσκολληθώ στην οφθαλμική επαφή, και η συνείδησή μου δεν θα είναι εξαρτημένη από την οφθαλμική επαφή". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη. Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "δεν θα προσκολληθώ στην ωτική επαφή... δεν θα προσκολληθώ στη ρινική επαφή... δεν θα προσκολληθώ στη γλωσσική επαφή... δεν θα προσκολληθώ στη σωματική επαφή... δεν θα προσκολληθώ στη νοητική επαφή, και η συνείδησή μου δεν θα είναι εξαρτημένη από τη νοητική επαφή". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη.

«Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "δεν θα προσκολληθώ στο αίσθημα γεννημένο από την οφθαλμική επαφή, και η συνείδησή μου δεν θα είναι εξαρτημένη από το αίσθημα γεννημένο από την οφθαλμική επαφή". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη. Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "δεν θα προσκολληθώ στο αίσθημα γεννημένο από την ωτική επαφή... δεν θα προσκολληθώ στο αίσθημα γεννημένο από τη ρινική επαφή... δεν θα προσκολληθώ στο αίσθημα γεννημένο από τη γλωσσική επαφή... δεν θα προσκολληθώ στο αίσθημα γεννημένο από τη σωματική επαφή... δεν θα προσκολληθώ στο αίσθημα γεννημένο από τη νοητική επαφή, και η συνείδησή μου δεν θα είναι εξαρτημένη από το αίσθημα γεννημένο από τη νοητική επαφή". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη.

386. «Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "δεν θα προσκολλώμαι στο στερεό στοιχείο, και δεν θα υπάρχει συνείδηση εξαρτώμενη από το στερεό στοιχείο σε μένα". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη. Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "δεν θα προσκολλώμαι στο υγρό στοιχείο... δεν θα προσκολλώμαι στο θερμό στοιχείο... δεν θα προσκολλώμαι στο στοιχείο του αέρα... δεν θα προσκολλώμαι στο στοιχείο του χώρου... δεν θα προσκολλώμαι στο στοιχείο της συνείδησης, και δεν θα υπάρχει συνείδηση εξαρτώμενη από το στοιχείο της συνείδησης σε μένα". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη.

«Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "δεν θα προσκολλώμαι στην ύλη, και δεν θα υπάρχει συνείδηση εξαρτώμενη από την ύλη σε μένα". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη. Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "δεν θα προσκολλώμαι στο αίσθημα... δεν θα προσκολλώμαι στην αντίληψη... δεν θα προσκολλώμαι στις δραστηριότητες... δεν θα προσκολλώμαι στη συνείδηση, και δεν θα υπάρχει συνείδηση εξαρτώμενη από τη συνείδηση σε μένα". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη.

«Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "δεν θα προσκολλώμαι στο επίπεδο του άπειρου χώρου, και δεν θα υπάρχει συνείδηση εξαρτώμενη από το επίπεδο του άπειρου χώρου σε μένα". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη. Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "δεν θα προσκολλώμαι στο επίπεδο της άπειρης συνείδησης... δεν θα προσκολλώμαι στο επίπεδο της μηδαμινότητας... δεν θα προσκολλώμαι στο επίπεδο της μήτε-αντίληψης-μήτε-μη-αντίληψης, και δεν θα υπάρχει συνείδηση εξαρτώμενη από το επίπεδο της μήτε-αντίληψης-μήτε-μη-αντίληψης σε μένα". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη.

«Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "δεν θα προσκολλώμαι σε αυτόν

τον κόσμο, και δεν θα υπάρχει συνείδηση εξαρτώμενη από αυτόν τον κόσμο σε μένα". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη. Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "δεν θα προσκολλώμαι στον μεταθανάτιο κόσμο, και δεν θα υπάρχει συνείδηση εξαρτώμενη από τον μεταθανάτιο κόσμο σε μένα". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη. Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - "ό,τι έχω δει, ακούσει, αισθανθεί, γνωρίσει, επιτύχει, αναζητήσει, επανειλημμένα αναζητήσει, εξερευνήσει με τον νου, και σε αυτό δεν θα προσκολλώμαι, και δεν θα υπάρχει συνείδηση εξαρτώμενη από αυτό σε μένα". Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη».

387. Όταν αυτό ειπώθηκε, ο οικοδεσπότης Ανάθαπίντικα έκλαψε και έχυσε δάκρυα. Τότε ο σεβάσμιος Άναντα είπε στον οικοδεσπότη Ανάθαπίντικα: «Προσκολλάσαι, οικοδεσπότη, βυθίζεσαι, οικοδεσπότη;» «Δεν προσκολλώμαι, σεβάσμιε Άναντα, ούτε βυθίζομαι· αλλά για πολύ καιρό έχω υπηρετήσει τον Διδάσκαλο και τους μοναχούς που αναπτύσσουν τον νου· και δεν έχω ακούσει ποτέ πριν μια τέτοια ομιλία σχετική με τη Διδασκαλία». «Όχι, οικοδεσπότη, στους λαϊκούς με τα λευκά ρούχα δεν έρχεται τέτοια ομιλία σχετική με τη Διδασκαλία· στους αναχωρητές, οικοδεσπότη, έρχεται τέτοια ομιλία σχετική με τη Διδασκαλία». «Τότε λοιπόν, σεβάσμιε Σαριπούττα, ας έρχεται και στους λαϊκούς με τα λευκά ρούχα τέτοια ομιλία σχετική με τη Διδασκαλία. Υπάρχουν, σεβάσμιε κύριε, γιοι καλών οικογενειών με λίγη σκόνη στα μάτια τους· παρακμάζουν επειδή δεν ακούν τη Διδασκαλία· θα υπάρξουν αυτοί που θα κατανοήσουν τη Διδασκαλία».

Τότε ο σεβάσμιος Σαριπούττα και ο σεβάσμιος Άναντα, αφού νουθέτησαν τον οικοδεσπότη Ανάθαπίντικα με αυτή τη νουθεσία, σηκώθηκαν από τη θέση τους και έφυγαν. Τότε ο οικοδεσπότης Ανάθαπίντικα, λίγο μετά την αναχώρηση του σεβάσμιου Σαριπούττα και του σεβάσμιου Άναντα, πέθανε και επαναγεννήθηκε στον κόσμο των Τουςίτα. Τότε ο Ανάθαπίντικα, ο νεαρός θεός, αφού η νύχτα είχε προχωρήσει, με εξαιρετική ομορφιά, φωτίζοντας ολόκληρο το άλσος του Τζέτα, πλησίασε τον Ευλογημένο· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο και στάθηκε στο πλάι. Καθώς στεκόταν στο πλάι, ο Ανάθαπίντικα, ο νεαρός θεός, απευθύνθηκε στον Ευλογημένο με στίχους:

«Αυτό πράγματι είναι το άλσος του Τζέτα, που συχνάζεται από την Κοινότητα των σοφών·

κατοικημένο από τον βασιλιά της Διδασκαλίας, που γεννά χαρά σε μένα.

«Η πράξη και η αληθινή γνώση και η Διδασκαλία, η ηθική και η άριστη ζωή· με αυτά οι θνητοί εξαγνίζονται, όχι με το σόι ή τον πλούτο.

«Γι' αυτό ο σοφός άνθρωπος, βλέποντας το καλό του εαυτού του· ας εξετάζει συνετά τη Διδασκαλία, έτσι εκεί εξαγνίζεται.

«Όπως ο Σαριπούττα στη σοφία, στην ηθική και στη γαλήνη· ακόμη και ένας μοναχός που έχει υπερβεί, αυτό θα ήταν το ανώτατο».

Αυτά είπε ο Ανάθαπίντικα, ο νεαρός θεός. Ο Διδάσκαλος συμφώνησε. Τότε ο Ανάθαπίντικα, ο νεαρός θεός - «Ο Διδάσκαλός μου συμφώνησε», αφού απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο, τον περιήλθε κρατώντας τον στα δεξιά του και εξαφανίστηκε εκεί ακριβώς.

388. Τότε ο Ευλογημένος, αφού πέρασε εκείνη η νύχτα, απευθύνθηκε στους μοναχούς: «Αυτή τη νύχτα, μοναχοί, κάποιος νεαρός θεός, αφού η νύχτα είχε προχωρήσει, με εξαιρετική ομορφιά, φωτίζοντας ολόκληρο το άλσος του Τζέτα, πλησίασε εμένα· αφού πλησίασε, μου απέδωσε σεβασμό και στάθηκε στο πλάι. Καθώς στεκόταν στο πλάι, εκείνος ο νεαρός θεός μου απευθύνθηκε με στίχους:

«Αυτό πράγματι είναι το άλσος του Τζέτα, που συχνάζεται από την Κοινότητα των σοφών·

κατοικημένο από τον βασιλιά της Διδασκαλίας, που γεννά χαρά σε μένα.

«Η πράξη και η αληθινή γνώση και η Διδασκαλία, η ηθική και η άριστη ζωή· με αυτά οι θνητοί εξαγνίζονται, όχι με το σόι ή τον πλούτο.

«Γι' αυτό ο σοφός άνθρωπος, βλέποντας το καλό του εαυτού του· ας εξετάζει συνετά τη Διδασκαλία, έτσι εκεί εξαγνίζεται.

«Όπως ο Σαριπούττα στη σοφία, στην ηθική και στη γαλήνη· ακόμη και ένας μοναχός που έχει υπερβεί, αυτό θα ήταν το ανώτατο».

Αυτά είπε, μοναχοί, εκείνος ο νεαρός θεός. "Ο Διδάσκαλός μου συμφώνησε", αφού μου απέδωσε σεβασμό, με περιήλθε κρατώντας με στα δεξιά του και εξαφανίστηκε εκεί ακριβώς».

Όταν αυτό ειπώθηκε, ο σεβάσμιος Άναντα είπε στον Ευλογημένο: «Αυτός λοιπόν σίγουρα, σεβάσμιε κύριε, θα είναι ο Ανάθαπίντικα, ο νεαρός θεός. Ο οικοδεσπότης Ανάθαπίντικα, σεβάσμιε κύριε, είχε απόλυτη πίστη στον σεβάσμιο Σαριπούττα». «Καλώς, καλώς, Άναντα! Ό,τι, Άναντα, μπορεί να επιτευχθεί με τη λογική, αυτό έχει επιτευχθεί από σένα. Ο Ανάθαπίντικα είναι αυτός, Άναντα, ο νεαρός θεός».

Αυτά είπε ο Ευλογημένος. Ο σεβάσμιος Άναντα, ευχαριστημένος, αγαλλίασε με τα λόγια του Ευλογημένου.

Τέλος της ομιλίας Ανατα-πιντικοβάντα, πρώτη.

2. Η ομιλία για τη συμβουλή στον Τσάννα

389. Έτσι έχω ακούσει - Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στο Ρατζάγκαχα, στο Άλσος των Μπαμπού, στο καταφύγιο σίτισης σκιούρων. Εκείνη την περίοδο ο σεβάσμιος Σαριπούττα και ο σεβάσμιος Μαχάτσουντα και ο σεβάσμιος Τσάννα διέμεναν στο όρος Γκιτζτζακούτα. Εκείνη την περίοδο ο σεβάσμιος Τσάννα ήταν άρρωστος, ταλαιπωρημένος, βαριά ασθενής. Τότε ο σεβάσμιος Σαριπούττα, την απογευματινή περίοδο της ημέρας, αφού βγήκε από την απομόνωση, πλησίασε τον σεβάσμιο Μαχάτσουντα· αφού πλησίασε, είπε στον σεβάσμιο Μαχάτσουντα: «Έλα, φίλε Τσουνδα, ας πάμε εκεί όπου είναι ο σεβάσμιος Τσάννα για να ρωτήσουμε τον ασθενή». «Ναι, φίλε», απάντησε ο σεβάσμιος Μαχάτσουντα στον σεβάσμιο Σαριπούττα.

Τότε ο σεβάσμιος Σαριπούττα και ο σεβάσμιος Μαχάτσουντα πήγαν εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Τσάννα· αφού πλησίασαν, χαιρέτησαν τον σεβάσμιο Τσάννα. Αφού ολοκλήρωσαν την ευγενική και αξιομνημόνευτη συζήτηση, κάθισαν στο πλάι. Καθισμένος στο πλάι, ο σεβάσμιος Σαριπούττα είπε στον σεβάσμιο Τσάννα: «Μήπως, φίλε Τσάννα, είσαι καλά, μήπως τα βγάζεις πέρα; Μήπως τα δυσάρεστα αισθήματα

υποχωρούν, όχι εντείνονται; Είναι εμφανής η υποχώρησή τους, όχι η ένταση;»

«Δεν είμαι καλά, φίλε Σαριπούττα, δεν τα βγάζω πέρα. Έντονα δυσάρεστα αισθήματα εντείνονται σε μένα, δεν υποχωρούν· είναι εμφανής η έντασή τους, όχι η υποχώρηση. Όπως, φίλε Σαριπούττα, ένας δυνατός άνδρας θα τρυπούσε την κορυφή του κεφαλιού με αιχμηρή αιχμή· ακριβώς έτσι σε μένα, φίλε Σαριπούττα, υπερβολικοί άνεμοι χτυπούν την κορυφή του κεφαλιού. Δεν είμαι καλά, φίλε Σαριπούττα, δεν τα βγάζω πέρα. Έντονα δυσάρεστα αισθήματα εντείνονται σε μένα, δεν υποχωρούν· είναι εμφανής η έντασή τους, όχι η υποχώρηση. Όπως, φίλε Σαριπούττα, ένας δυνατός άνδρας θα έδενε ένα σφιχτό επίδεσμο στο κεφάλι με ένα γερό δερμάτινο λουρί· ακριβώς έτσι σε μένα, φίλε Σαριπούττα, υπάρχουν υπερβολικοί πονοκέφαλοι στο κεφάλι. Δεν είμαι καλά, φίλε Σαριπούττα, δεν τα βγάζω πέρα. Έντονα δυσάρεστα αισθήματα εντείνονται σε μένα, δεν υποχωρούν· είναι εμφανής η έντασή τους, όχι η υποχώρηση. Όπως, φίλε Σαριπούττα, ένας επιδέξιος χασάπης ή ο μαθητευόμενος χασάπης θα έκοβε την κοιλιά με κοφτερό μαχαίρι σφαγής· ακριβώς έτσι σε μένα, φίλε Σαριπούττα, υπερβολικοί άνεμοι κόβουν την κοιλιά. Δεν είμαι καλά, φίλε Σαριπούττα, δεν τα βγάζω πέρα. Έντονα δυσάρεστα αισθήματα εντείνονται σε μένα, δεν υποχωρούν· είναι εμφανής η έντασή τους, όχι η υποχώρηση. Όπως, φίλε Σαριπούττα, δύο δυνατοί άνδρες, αφού πιάσουν έναν πιο αδύναμο άνδρα από τα δύο χέρια, θα τον έψηναν και θα τον κατέκαιγαν πάνω από λάκκο με κάρβουνα· ακριβώς έτσι σε μένα, φίλε Σαριπούττα, υπάρχει υπερβολικό κάψιμο στο σώμα. Δεν είμαι καλά, φίλε Σαριπούττα, δεν τα βγάζω πέρα. Έντονα δυσάρεστα αισθήματα εντείνονται σε μένα, δεν υποχωρούν· είναι εμφανής η έντασή τους, όχι η υποχώρηση. Θα χρησιμοποιήσω μαχαίρι, φίλε Σαριπούττα, δεν επιθυμώ τη ζωή».

390. «Ας μη χρησιμοποιήσει ο σεβάσμιος Τσάννα μαχαίρι. Ας συντηρείται ο σεβάσμιος Τσάννα. Θέλουμε τον σεβάσμιο Τσάννα να συντηρείται. Αν ο σεβάσμιος Τσάννα δεν έχει κατάλληλες τροφές, εγώ θα αναζητήσω κατάλληλες τροφές για τον σεβάσμιο Τσάννα. Αν ο σεβάσμιος Τσάννα δεν έχει κατάλληλα φάρμακα, εγώ θα αναζητήσω κατάλληλα φάρμακα για τον σεβάσμιο Τσάννα. Αν ο σεβάσμιος Τσάννα δεν έχει κατάλληλους συμπαραστάτες, εγώ θα φροντίσω τον σεβάσμιο Τσάννα. Ας μη χρησιμοποιήσει ο σεβάσμιος Τσάννα μαχαίρι. Ας συντηρείται ο σεβάσμιος Τσάννα. Θέλουμε τον σεβάσμιο Τσάννα να συντηρείται».

«Ούτε, φίλε Σαριπούττα, δεν έχω κατάλληλες τροφές· ούτε δεν έχω κατάλληλα φάρμακα· ούτε δεν έχω κατάλληλους συμπαραστάτες· αλλά, φίλε Σαριπούττα, ο Διδάσκαλος έχει υπηρετηθεί από μένα για πολύ καιρό με ευχάριστο τρόπο και όχι με δυσάρεστο. Διότι αυτό, φίλε Σαριπούττα, είναι πρόπον για έναν μαθητή, να υπηρετεί τον Διδάσκαλο με ευχάριστο τρόπο και όχι με δυσάρεστο. 'Χωρίς μομφή ο μοναχός Τσάννα θα χρησιμοποιήσει μαχαίρι' - έτσι αυτό, φίλε Σαριπούττα, να το θυμάσαι». «Θα θέλαμε να ρωτήσουμε τον σεβάσμιο Τσάννα για ένα συγκεκριμένο θέμα, αν ο σεβάσμιος Τσάννα δώσει την άδεια να απαντήσει στην ερώτηση». «Πρώτα, φίλε Σαριπούττα, αφού ακούσω θα καταλάβω».

391. «Το μάτι, φίλε Τσάννα, την οφθαλμική συνείδηση, τα φαινόμενα που γίνονται συνειδητά μέσω της οφθαλμικής συνείδησης, τα θεωρείς ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου'; Το αυτί, φίλε Τσάννα, την ωτική συνείδηση... κ.λπ... τη μύτη, φίλε Τσάννα, τη ρινική συνείδηση... τη γλώσσα, φίλε Τσάννα, τη γλωσσική συνείδηση... το σώμα, φίλε Τσάννα, τη σωματική συνείδηση... τον νου, φίλε Τσάννα, τη νοητική συνείδηση, τα φαινόμενα που γίνονται συνειδητά

μέσω της νοητικής συνείδησης, τα θεωρείς ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';»

«Το μάτι, φίλε Σαριπούττα, την οφθαλμική συνείδηση, τα φαινόμενα που γίνονται συνειδητά μέσω της οφθαλμικής συνείδησης, τα θεωρώ ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'. Το αυτί, φίλε Σαριπούττα... κ.λπ... τη μύτη, φίλε Σαριπούττα... τη γλώσσα, φίλε Σαριπούττα... το σώμα, φίλε Σαριπούττα... τον νου, φίλε Σαριπούττα, τη νοητική συνείδηση, τα φαινόμενα που γίνονται συνειδητά μέσω της νοητικής συνείδησης, τα θεωρώ ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'».

392. «Στο μάτι, φίλε Τσάννα, στην οφθαλμική συνείδηση, στα φαινόμενα που πρέπει να γίνουν συνειδητά μέσω της οφθαλμικής συνείδησης, τι βλέποντας, τι γνωρίζοντας άμεσα, το μάτι, την οφθαλμική συνείδηση, τα φαινόμενα που γίνονται συνειδητά μέσω της οφθαλμικής συνείδησης, τα θεωρείς ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'; Στο αυτί, φίλε Τσάννα, στην ωτική συνείδηση... στη μύτη, φίλε Τσάννα, στη ρινική συνείδηση... στη γλώσσα, φίλε Τσάννα, στη γλωσσική συνείδηση... στο σώμα, φίλε Τσάννα, στη σωματική συνείδηση... στον νου, φίλε Τσάννα, στη νοητική συνείδηση, στα φαινόμενα που πρέπει να γίνουν συνειδητά μέσω της νοητικής συνείδησης, τι βλέποντας, τι γνωρίζοντας άμεσα, τον νου, τη νοητική συνείδηση, τα φαινόμενα που γίνονται συνειδητά μέσω της νοητικής συνείδησης, τα θεωρείς ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου';»

«Στο μάτι, φίλε Σαριπούττα, στην οφθαλμική συνείδηση, στα φαινόμενα που πρέπει να γίνουν συνειδητά μέσω της οφθαλμικής συνείδησης, βλέποντας την παύση, γνωρίζοντας άμεσα την παύση, το μάτι, την οφθαλμική συνείδηση, τα φαινόμενα που γίνονται συνειδητά μέσω της οφθαλμικής συνείδησης, τα θεωρώ ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'. Στο αυτί, φίλε Σαριπούττα, στην ωτική συνείδηση... στη μύτη, φίλε Σαριπούττα, στη ρινική συνείδηση... στη γλώσσα, φίλε Σαριπούττα, στη γλωσσική συνείδηση... στο σώμα, φίλε Σαριπούττα, στη σωματική συνείδηση... στον νου, φίλε Σαριπούττα, στη νοητική συνείδηση, στα φαινόμενα που πρέπει να γίνουν συνειδητά μέσω της νοητικής συνείδησης, βλέποντας την παύση, γνωρίζοντας άμεσα την παύση, τον νου, τη νοητική συνείδηση, τα φαινόμενα που γίνονται συνειδητά μέσω της νοητικής συνείδησης, τα θεωρώ ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'».

393. Όταν αυτό ειπώθηκε, ο σεβάσμιος Μαχάτσουντα είπε στον σεβάσμιο Τσάννα: «Γι' αυτό, φίλε Τσάννα, και αυτή η διδασκαλία του Ευλογημένου πρέπει να στρέφεις την προσοχή σου συνεχώς - 'για τον εξαρτώμενο υπάρχει ταλάντευση, για τον ανεξάρτητο δεν υπάρχει ταλάντευση. Όταν δεν υπάρχει ταλάντευση, υπάρχει γαλήνη· όταν υπάρχει γαλήνη, δεν υπάρχει κλίση. Όταν δεν υπάρχει κλίση, δεν υπάρχει έλευση και πορεία. Όταν δεν υπάρχει έλευση και πορεία, δεν υπάρχει θάνατος και επαναγέννηση. Όταν δεν υπάρχει θάνατος και επαναγέννηση, δεν υπάρχει ούτε εδώ ούτε εκεί ούτε ανάμεσα στα δύο. Αυτό ακριβώς είναι το τέλος του πόνου'». Τότε ο σεβάσμιος Σαριπούττα και ο σεβάσμιος Μαχάτσουντα, αφού νουθέτησαν τον σεβάσμιο Τσάννα με αυτή τη νουθεσία, σηκώθηκαν από τη θέση τους και έφυγαν.

394. Τότε ο σεβάσμιος Τσάννα, λίγο μετά την αναχώρηση του σεβάσμιου Σαριπούττα και του σεβάσμιου Μαχάτσουντα, χρησιμοποίησε μαχαίρι. Τότε ο σεβάσμιος Σαριπούττα πήγε προς τον Ευλογημένο· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο και κάθισε στο πλάι. Καθισμένος στο πλάι, ο σεβάσμιος Σαριπούττα είπε στον Ευλογημένο: «Ο σεβάσμιος Τσάννα, σεβάσμιε κύριε, χρησιμοποίησε μαχαίρι. Ποιος είναι ο προορισμός του, ποια η μελλοντική ζωή του;» «Δεν σου διακηρύχθηκε, Σαριπούττα, από τον μοναχό Τσάννα πρόσωπο με πρόσωπο η απουσία μομφής;» «Υπάρχει, σεβάσμιε κύριε, ένα χωριό των Βάτζι ονόματι Πουμπατζίρα. Εκεί ο σεβάσμιος Τσάννα έχει φιλικές οικογένειες, οικογένειες καλών φίλων, οικογένειες που επισκέπτεται». «Υπάρχουν πράγματι αυτές, Σαριπούττα, του μοναχού Τσάννα φιλικές οικογένειες, οικογένειες καλών φίλων, οικογένειες που επισκέπτεται. Εγώ, Σαριπούττα, δεν λέω ότι κάποιος είναι 'αξιόμειπτος' μόνο γι' αυτό. Όποιος, Σαριπούττα, αφήνει αυτό το σώμα και προσκολλάται σε άλλο σώμα, αυτόν εγώ τον ονομάζω 'αξιόμειπτος'. Αυτό δεν υπάρχει στον μοναχό Τσάννα. 'Χωρίς μομφή ο μοναχός Τσάννα χρησιμοποίησε μαχαίρι' - έτσι αυτό, Σαριπούττα, να το θυμάσαι».

Αυτά είπε ο Ευλογημένος. Ο σεβάσμιος Σαριπούττα, ευχαριστημένος, αγαλλίασε με τα λόγια του Ευλογημένου.

Τέλος της ομιλίας Τσαννοβάντα, δεύτερη.

3. Η ομιλία για τη συμβουλή στον Πούννα

395. Έτσι έχω ακούσει - Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στη Σαβάτθι, στο άλσος του Τζέτα, στο μοναστήρι του Ανάθαπίντικα. Τότε ο σεβάσμιος Πούννα, την απογευματινή περίοδο της ημέρας, αφού βγήκε από την απομόνωση, πλησίασε τον Ευλογημένο· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο και κάθισε στο πλάι. Καθισμένος στο πλάι, ο σεβάσμιος Πούννα είπε στον Ευλογημένο: «Καλώς, σεβάσμιε κύριε, ας με νουθετήσει ο Ευλογημένος με σύντομη νουθεσία, ώστε εγώ, αφού ακούσω τη Διδασκαλία του Ευλογημένου, να παραμείνω μόνος, αποτραβηγμένος, επιμελής, ενεργητικός, αποφασισμένος». «Τότε λοιπόν, Πούννα, άκουσε, πρόσεχε καλά· θα μιλήσω». «Ναι, σεβάσμιε κύριε», απάντησε ο σεβάσμιος Πούννα στον Ευλογημένο. Ο Ευλογημένος είπε αυτό:

«Υπάρχουν, Πούννα, υλικές μορφές αντιληπτές από το μάτι, επιθυμητές, ελκυστικές, ευχάριστες, αγαπητές, συνδεδεμένες με την αισθησιακή ηδονή, δελεαστικές. Αν ένας μοναχός τις απολαμβάνει, τις ισχυρίζεται, παραμένει αγκιστρωμένος σε αυτές. Σε αυτόν που τις απολαμβάνει, που τις ισχυρίζεται, που παραμένει αγκιστρωμένος σε αυτές, εγείρεται απόλαυση. 'Από την προέλευση της απόλαυσης υπάρχει η προέλευση του υπαρξιακού πόνου, Πούννα', λέω.

«Υπάρχουν, Πούννα, ήχοι αντιληπτοί από το αυτί... Οσμές αντιληπτές από τη μύτη... Γεύσεις αντιληπτές από τη γλώσσα... απτά αντικείμενα αντιληπτά από το σώμα... νοητικά φαινόμενα αντιληπτά από τον νου, επιθυμητά, ελκυστικά, ευχάριστα, αγαπητά, συνδεδεμένα με την αισθησιακή ηδονή, δελεαστικά. Αν ένας μοναχός τις απολαμβάνει, τις ισχυρίζεται, παραμένει αγκιστρωμένος σε αυτές. Σε αυτόν που τις απολαμβάνει, που τις ισχυρίζεται, που παραμένει αγκιστρωμένος σε αυτές, εγείρεται απόλαυση. 'Από την προέλευση της απόλαυσης υπάρχει η προέλευση του υπαρξιακού πόνου, Πούννα', λέω.

«Υπάρχουν όμως, Πούννα, υλικές μορφές αντιληπτές από το μάτι, επιθυμητές, ελκυστικές, ευχάριστες, αγαπητές, συνδεδεμένες με την αισθησιακή ηδονή, δελεαστικές. Αν ένας μοναχός δεν τις απολαμβάνει, δεν τις ισχυρίζεται, δεν παραμένει αγκιστρωμένος σε αυτές. Σε αυτόν που δεν τις απολαμβάνει, που δεν τις ισχυρίζεται, που δεν παραμένει αγκιστρωμένος σε αυτές, η απόλαυση καταπαύει. 'Από την παύση της απόλαυσης υπάρχει η παύση του υπαρξιακού πόνου, Πούννα', λέω.

«Υπάρχουν όμως, Πούννα, ήχοι αντιληπτοί από το αυτί... Οσμές αντιληπτές από τη μύτη... Γεύσεις αντιληπτές από τη γλώσσα... απτά αντικείμενα αντιληπτά από το σώμα... νοητικά φαινόμενα αντιληπτά από τον νου, επιθυμητά, ελκυστικά, ευχάριστα, αγαπητά, συνδεδεμένα με την αισθησιακή ηδονή, δελεαστικά. Αν ένας μοναχός δεν τις απολαμβάνει, δεν τις ισχυρίζεται, δεν παραμένει αγκιστρωμένος σε αυτές. Σε αυτόν που δεν τις απολαμβάνει, που δεν τις ισχυρίζεται, που δεν παραμένει αγκιστρωμένος σε αυτές, η απόλαυση καταπαύει. 'Από την παύση της απόλαυσης υπάρχει η παύση του υπαρξιακού πόνου, Πούννα', λέω.

«Και εσύ, Πούννα, που νουθετήθηκες από εμένα με αυτή τη σύντομη νουθεσία, σε ποια χώρα θα διαμείνεις;» «Εγώ, σεβάσμιε κύριε, που νουθετήθηκα από τον Ευλογημένο με αυτή τη σύντομη νουθεσία, υπάρχει μια χώρα ονόματι Σουνάπαραντα, εκεί θα διαμείνω».

396. «Άγριοι είναι, Πούννα, οι άνθρωποι της Σουναπαράντα· σκληροί είναι, Πούννα, οι άνθρωποι της Σουναπαράντα. Αν, Πούννα, οι άνθρωποι της Σουναπαράντα σε υβρίσουν και σε προσβάλουν, τι θα σκεφτείς εκεί, Πούννα;» «Αν, σεβάσμιε κύριε, οι άνθρωποι της Σουναπαράντα με υβρίσουν και με προσβάλουν, εκεί θα σκεφτώ έτσι - 'καλοί είναι πράγματι αυτοί οι άνθρωποι της Σουναπαράντα, πολύ καλοί είναι πράγματι αυτοί οι άνθρωποι της Σουναπαράντα, που δεν μου δίνουν χτύπημα με την παλάμη'. Έτσι θα σκεφτώ εκεί, Ευλογημένε· έτσι θα σκεφτώ εκεί, Καλότυχε».

«Αν όμως, Πούννα, οι άνθρωποι της Σουναπαράντα σου δώσουν χτύπημα με την παλάμη, τι θα σκεφτείς εκεί, Πούννα;» «Αν, σεβάσμιε κύριε, οι άνθρωποι της Σουναπαράντα μου δώσουν χτύπημα με την παλάμη, εκεί θα σκεφτώ έτσι - 'καλοί είναι πράγματι αυτοί οι άνθρωποι της Σουναπαράντα, πολύ καλοί είναι πράγματι αυτοί οι άνθρωποι της Σουναπαράντα, που δεν μου δίνουν χτύπημα με βώλο'. Έτσι θα σκεφτώ εκεί, Ευλογημένε· έτσι θα σκεφτώ εκεί, Καλότυχε».

«Αν όμως, Πούννα, οι άνθρωποι της Σουναπαράντα σου δώσουν χτύπημα με βώλο, τι θα σκεφτείς εκεί, Πούννα;» «Αν, σεβάσμιε κύριε, οι άνθρωποι της Σουναπαράντα μου δώσουν χτύπημα με βώλο, εκεί θα σκεφτώ έτσι - 'καλοί είναι πράγματι αυτοί οι άνθρωποι της Σουναπαράντα, πολύ καλοί είναι πράγματι αυτοί οι άνθρωποι της Σουναπαράντα, που δεν μου δίνουν χτύπημα με ραβδί'. Έτσι θα σκεφτώ εκεί, Ευλογημένε· έτσι θα σκεφτώ εκεί, Καλότυχε».

«Αν όμως, Πούννα, οι άνθρωποι της Σουναπαράντα σου δώσουν χτύπημα με ραβδί, τι θα σκεφτείς εκεί, Πούννα;» «Αν, σεβάσμιε κύριε, οι άνθρωποι της Σουναπαράντα μου δώσουν χτύπημα με ραβδί, εκεί θα σκεφτώ έτσι - 'καλοί είναι πράγματι αυτοί οι άνθρωποι της Σουναπαράντα, πολύ καλοί είναι πράγματι αυτοί οι άνθρωποι της Σουναπαράντα, που δεν μου δίνουν χτύπημα με μαχαίρι'. Έτσι θα σκεφτώ εκεί, Ευλογημένε· έτσι θα σκεφτώ εκεί, Καλότυχε».

«Αν όμως, Πούννα, οι άνθρωποι της Σουναπαράντα σου δώσουν χτύπημα με μαχαίρι, τι θα σκεφτείς εκεί, Πούννα;» «Αν, σεβάσμιε κύριε, οι άνθρωποι της Σουναπαράντα μου δώσουν χτύπημα με μαχαίρι, εκεί θα σκεφτώ έτσι - 'καλοί είναι πράγματι αυτοί οι άνθρωποι της Σουναπαράντα, πολύ καλοί είναι πράγματι αυτοί οι άνθρωποι της Σουναπαράντα, που δεν μου αφαιρούν τη ζωή με κοφτερό μαχαίρι'. Έτσι θα σκεφτώ εκεί, Ευλογημένε· έτσι θα σκεφτώ εκεί, Καλότυχε».

«Αν όμως, Πούννα, οι άνθρωποι της Σουναπαράντα σου αφαιρέσουν τη ζωή με κοφτερό μαχαίρι, τι θα σκεφτείς εκεί, Πούννα;» «Αν, σεβάσμιε κύριε, οι άνθρωποι της Σουναπαράντα μου αφαιρέσουν τη ζωή με κοφτερό μαχαίρι, εκεί θα σκεφτώ έτσι - 'υπάρχουν μαθητές του Ευλογημένου που, αηδιασμένοι, ντροπιασμένοι και αποστρεφόμενοι το σώμα και τη ζωή, αναζητούν κάποιον να τους αφαιρέσει τη ζωή με μαχαίρι. Αυτό το μαχαίρι που αφαιρεί τη ζωή το απέκτησα χωρίς καν να το αναζητήσω'. Έτσι θα σκεφτώ εκεί, Ευλογημένε· έτσι θα σκεφτώ εκεί, Καλότυχε».

«Καλώς, καλώς, Πούννα! Θα μπορέσεις, Πούννα, προικισμένος με αυτόν τον αυτοέλεγχο και τη γαλήνη, να διαμείνεις στη χώρα της Σουναπαράντα. Όποτε θεωρείς ότι είναι η κατάλληλη ώρα, Πούννα».

397. Τότε ο σεβάσμιος Πούννα, αφού χάρηκε και ευχαρίστησε για τα λόγια του Ευλογημένου, σηκώθηκε από τη θέση του, απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο, τον περιήλθε κρατώντας τον στα δεξιά του, τακτοποίησε το κατάλυμά του, πήρε το κύπελλο και τους χιτώνες του και αναχώρησε για περιπλάνηση προς τη χώρα της Σουναπαράντα. Περιπλανώμενος σταδιακά, έφτασε στη χώρα της Σουναπαράντα. Εκεί ο σεβάσμιος Πούννα διέμενε στη χώρα της Σουναπαράντα. Τότε ο σεβάσμιος Πούννα εντός εκείνου του έτους οδήγησε περίπου πεντακόσιους λαϊκούς ακολούθους, εντός εκείνου του έτους οδήγησε περίπου πεντακόσιες λαϊκές ακολούθους, εντός εκείνου του έτους πραγματοποίησε τις τρεις αληθινές γνώσεις. Τότε ο σεβάσμιος Πούννα αργότερα επέτυχε το τελικό Νιμπάνα.

Τότε αρκετοί μοναχοί πήγαν εκεί όπου ήταν ο Ευλογημένος· αφού πλησίασαν, απέδωσαν σεβασμό στον Ευλογημένο και κάθισαν στο πλάι. Καθισμένοι στο πλάι, εκείνοι οι μοναχοί είπαν στον Ευλογημένο: «Εκείνος, σεβάσμιε κύριε, ο γιος καλής οικογένειας ονόματι Πούννα που νουθετήθηκε από τον Ευλογημένο με σύντομη νουθεσία, αυτός πέθανε. Ποιος είναι ο προσορισμός του, ποια η μελλοντική ζωή του;» «Σοφός, μοναχοί, ήταν ο γιος καλής οικογένειας Πούννα· ακολούθησε τη Διδασκαλία σύμφωνα με τη Διδασκαλία, και δεν με ενόχλησε εξαιτίας της Διδασκαλίας. Ο γιος καλής οικογένειας Πούννα, μοναχοί, επέτυχε το τελικό Νιμπάνα».

Αυτά είπε ο Ευλογημένος. Οι μοναχοί, ευχαριστημένοι, αγαλλίασαν με τα λόγια του Ευλογημένου.

Τέλος της ομιλίας Πουννοβάντα, τρίτη.

4. Η ομιλία για τη συμβουλή από τον Νάντακα

398. Έτσι έχω ακούσει - Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στη Σαβάτθι, στο άλσος του Τζέτα, στο μοναστήρι του Ανάθαπίντικα. Τότε η Μαχαπατζάπατι Γκοτάμι μαζί με περίπου πεντακόσιες μοναχές πήγε στον Ευλογημένο· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο και στάθηκε στο πλάι. Στεκόμενη στο πλάι, η Μαχαπατζάπατι Γκοτάμι είπε στον Ευλογημένο: «Ας προτρέψει, σεβάσμιε κύριε, ο

Ευλογημένος τις μοναχές· ας καθοδηγήσει, σεβάσμιε κύριε, ο Ευλογημένος τις μοναχές· ας κάνει, σεβάσμιε κύριε, ο Ευλογημένος μια ομιλία σχετική με τη Διδασκαλία στις μοναχές».

Εκείνη την περίοδο οι πρεσβύτεροι μοναχοί πρότρεπαν τις μοναχές με τη σειρά. Ο σεβάσμιος Νάντακα δεν ήθελε να προτρέψει τις μοναχές με τη σειρά. Τότε ο Ευλογημένος απευθύνθηκε στον σεβάσμιο Άναντα: «Ποιανού άραγε, Άναντα, είναι σήμερα η σειρά να προτρέψει τις μοναχές με τη σειρά;» «Όλοι, σεβάσμιε κύριε, έχουν κάνει τη σειρά τους να προτρέψουν τις μοναχές με τη σειρά. Αυτός, σεβάσμιε κύριε, ο σεβάσμιος Νάντακα δεν θέλει να προτρέψει τις μοναχές με τη σειρά».

Τότε ο Ευλογημένος απευθύνθηκε στον σεβάσμιο Νάντακα: «Πρότρεψε, Νάντακα, τις μοναχές· καθοδήγησε, Νάντακα, τις μοναχές· κάνε εσύ, βραχμάνε, μια ομιλία σχετική με τη Διδασκαλία στις μοναχές». «Ναι, σεβάσμιε κύριε», απάντησε ο σεβάσμιος Νάντακα στον Ευλογημένο και αφού ντύθηκε το πρωί και πήρε το κύπελλο και τους χιτώνες του, μπήκε στη Σαβάτθι για προσφερόμενη τροφή. Αφού περπάτησε στη Σαβάτθι για προσφερόμενη τροφή, μετά το γεύμα, έχοντας επιστρέψει από τη συλλογή τροφής, μαζί με έναν δεύτερο πήγε προς το μοναστήρι Ρατζακάραμα. Εκείνες οι μοναχές είδαν τον σεβάσμιο Νάντακα να έρχεται από μακριά. Αφού τον είδαν, ετοίμασαν ένα κάθισμα και παρείχαν νερό για τα πόδια. Ο σεβάσμιος Νάντακα κάθισε στο προετοιμασμένο κάθισμα. Αφού κάθισε, έπλυνε τα πόδια του. Και εκείνες οι μοναχές, αφού απέδωσαν σεβασμό στον σεβάσμιο Νάντακα, κάθισαν στο πλάι. Σε εκείνες τις μοναχές καθισμένες στο πλάι, ο σεβάσμιος Νάντακα είπε: «Θα είναι συζήτηση με ερωτήσεις και απαντήσεις, αδελφές. Εκεί, από αυτές που κατανοούν - πρέπει να ειπωθεί 'κατανοούμε', από αυτές που δεν κατανοούν - πρέπει να ειπωθεί 'δεν κατανοούμε'. Ή όποια έχει αβεβαιότητα ή αμφιβολία, εγώ ο ίδιος θα πρέπει να ερωτηθώ εκεί - 'Αυτό, σεβάσμιε κύριε, πώς είναι; Ποιο είναι το νόημά του;» «Ακόμη και με αυτό, σεβάσμιε κύριε, είμαστε ικανοποιημένες και ευχαριστημένες με τον κύριο Νάντακα, που ο κύριος Νάντακα μας προσκαλεί για νουθεσία».

399. «Τι νομίζετε, αδελφές, το μάτι είναι μόνιμο ή παροδικό;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Τι νομίζετε, αδελφές, το αυτί είναι μόνιμο ή παροδικό;» «Παροδικό, σεβάσμιε κύριε... κ.λπ... η μύτη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε»... «η γλώσσα είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε»... «το σώμα είναι μόνιμο ή παροδικό;» «Παροδικό, σεβάσμιε κύριε»... «ο νους είναι μόνιμος ή παροδικός;» «Παροδικός, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Για ποιο λόγο;» «Αυτό, σεβάσμιε κύριε, έχει ήδη ιδωθεί καλά από εμάς όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία - 'έτσι αυτές οι έξι εσωτερικές αισθητήριες βάσεις είναι παροδικές'». «Καλώς, καλώς, αδελφές! Έτσι πράγματι είναι αυτό, αδελφές, για έναν ευγενή μαθητή που βλέπει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία».

400. «Τι νομίζετε, αδελφές, οι υλικές μορφές είναι μόνιμες ή παροδικές;» «Παροδικές, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή

ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Τι νομίζετε, αδελφές, οι ήχοι είναι μόνιμοι ή παροδικοί;» «Παροδικοί, σεβάσμιε κύριε»... κ.λπ... οι οσμές είναι μόνιμες ή παροδικές;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε»... «οι γεύσεις είναι μόνιμες ή παροδικές;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε»... «τα απτά αντικείμενα είναι μόνιμα ή παροδικά;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε»... «τα νοητικά φαινόμενα είναι μόνιμα ή παροδικά;» «Παροδικές, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Για ποιο λόγο;» «Αυτό, σεβάσμιε κύριε, έχει ήδη ιδωθεί καλά από εμάς όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία - 'έτσι αυτές οι έξι εξωτερικές αισθητήριες βάσεις είναι παροδικές'». «Καλώς, καλώς, αδελφές! Έτσι πράγματι είναι αυτό, αδελφές, για έναν ευγενή μαθητή που βλέπει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία».

401. «Τι νομίζετε, αδελφές, η οφθαλμική συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Τι νομίζετε, αδελφές, η ωτική συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδικό, σεβάσμιε κύριε»... κ.λπ... η ρινική συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε»... «η γλωσσική συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε»... «η σωματική συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε»... «η νοητική συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Για ποιο λόγο;» «Αυτό, σεβάσμιε κύριε, έχει ήδη ιδωθεί καλά από εμάς όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία - 'έτσι αυτές οι έξι κατηγορίες συνείδησης είναι παροδικές'». «Καλώς, καλώς, αδελφές! Έτσι πράγματι είναι αυτό, αδελφές, για έναν ευγενή μαθητή που βλέπει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία».

402. «Όπως, αδελφές, ενός λαδολύχνου που καίει, και το λάδι είναι παροδικό, υποκείμενο σε μεταβολή, και το φτιλί είναι παροδικό, υποκείμενο σε μεταβολή, και η φλόγα είναι παροδική, υποκείμενη σε μεταβολή, και το φως είναι παροδικό, υποκείμενο σε μεταβολή. Αν κάποιος, λοιπόν, αδελφές, έλεγε έτσι - 'εκείνου του λαδολύχνου που καίει, και το λάδι είναι παροδικό, υποκείμενο σε μεταβολή, και το φτιλί είναι παροδικό, υποκείμενο σε μεταβολή, και η φλόγα είναι παροδική, υποκείμενη σε μεταβολή· αλλά το φως του είναι μόνιμο, σταθερό, αιώνιο, μη υποκείμενο σε μεταβολή· άραγε εκείνος, αδελφές, μιλώντας έτσι θα μιλούσε σωστά;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Για ποιο λόγο;» «Διότι, σεβάσμιε κύριε, εκείνου του λαδολύχνου που καίει, και το λάδι είναι παροδικό, υποκείμενο σε μεταβολή, και το φτιλί είναι παροδικό, υποκείμενο σε μεταβολή, και η φλόγα είναι παροδική, υποκείμενη σε μεταβολή· πόσο μάλλον το φως του είναι παροδικό, υποκείμενο σε μεταβολή». «Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, αδελφές, αν κάποιος έλεγε έτσι - 'αυτές οι

έξι εσωτερικές αισθητήριες βάσεις μου είναι παροδικές· αλλά αυτό που βιώνει κανείς εξαρτώμενος από τις έξι εσωτερικές αισθητήριες βάσεις, είτε ευχάριστο είτε δυσάρεστο είτε ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο, αυτό είναι μόνιμο, σταθερό, αιώνιο, μη υποκείμενο σε μεταβολή· άραγε εκείνος, αδελφές, μιλώντας έτσι θα μιλούσε σωστά;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Για ποιο λόγο;» «Εξαρτώμενα από την αντίστοιχη συνθήκη, σεβάσμιε κύριε, εγείρονται τα αντίστοιχα αισθήματα. Με την παύση της αντίστοιχης συνθήκης, τα αντίστοιχα αισθήματα καταπαύουν». «Καλώς, καλώς, αδελφές! Έτσι πράγματι είναι αυτό, αδελφές, για έναν ευγενή μαθητή που βλέπει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία».

403. «Όπως, αδελφές, ενός μεγάλου δέντρου που στέκεται και έχει ουσία, και η ρίζα είναι παροδική, υποκείμενη σε μεταβολή, και ο κορμός είναι παροδικός, υποκείμενος σε μεταβολή, και τα κλαδιά και τα φύλλα είναι παροδικά, υποκείμενα σε μεταβολή, και η σκιά είναι παροδική, υποκείμενη σε μεταβολή. Αν κάποιος, λοιπόν, αδελφές, έλεγε έτσι - 'εκείνου του μεγάλου δέντρου που στέκεται και έχει ουσία, και η ρίζα είναι παροδική, υποκείμενη σε μεταβολή, και ο κορμός είναι παροδικός, υποκείμενος σε μεταβολή, και τα κλαδιά και τα φύλλα είναι παροδικά, υποκείμενα σε μεταβολή, αλλά η σκιά του είναι μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή'· άραγε εκείνος, αδελφές, μιλώντας έτσι θα μιλούσε σωστά;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Για ποιο λόγο;» «Διότι, σεβάσμιε κύριε, εκείνου του μεγάλου δέντρου που στέκεται και έχει ουσία, και η ρίζα είναι παροδική, υποκείμενη σε μεταβολή, και ο κορμός είναι παροδικός, υποκείμενος σε μεταβολή, και τα κλαδιά και τα φύλλα είναι παροδικά, υποκείμενα σε μεταβολή· πόσο μάλλον η σκιά του είναι παροδική, υποκείμενη σε μεταβολή». «Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, αδελφές, αν κάποιος έλεγε έτσι - 'αυτές οι έξι εξωτερικές αισθητήριες βάσεις μου είναι παροδικές· αλλά αυτό που βιώνει κανείς εξαρτώμενος από τις έξι εξωτερικές αισθητήριες βάσεις, είτε ευχάριστο είτε δυσάρεστο είτε ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο, αυτό είναι μόνιμο, σταθερό, αιώνιο, μη υποκείμενο σε μεταβολή'· άραγε εκείνος, αδελφές, μιλώντας έτσι θα μιλούσε σωστά;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Για ποιο λόγο;» «Εξαρτώμενα από την αντίστοιχη συνθήκη, σεβάσμιε κύριε, εγείρονται τα αντίστοιχα αισθήματα. Με την παύση της αντίστοιχης συνθήκης, τα αντίστοιχα αισθήματα καταπαύουν». «Καλώς, καλώς, αδελφές! Έτσι πράγματι είναι αυτό, αδελφές, για έναν ευγενή μαθητή που βλέπει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία».

404. «Όπως, αδελφές, ένας επιδέξιος χασάπης ή ο μαθητευόμενος χασάπης, αφού σφάξει μια αγελάδα, με κοφτερό μαχαίρι σφαγής θα έκοβε την αγελάδα χωρίς να βλάψει το εσωτερικό σύνολο της σάρκας, χωρίς να βλάψει το εξωτερικό σύνολο του δέρματος. Ό,τι ακριβώς εκεί ενδιάμεσα είναι λίπος, ενδιάμεσα τένοντες, ενδιάμεσα δέσιμο, αυτό ακριβώς με κοφτερό μαχαίρι σφαγής θα αποκόψει, θα κόψει, θα κόψει εντελώς, θα κόψει ολόγυρα. Αφού αποκόψει, αφού κόψει, αφού κόψει εντελώς, αφού κόψει ολόγυρα, αφού τινάξει το εξωτερικό σύνολο του δέρματος, αφού καλύψει εκείνη την αγελάδα με αυτό ακριβώς το δέρμα, θα έλεγε έτσι - "ακριβώς έτσι αυτή η αγελάδα είναι δεμένη με αυτό ακριβώς το δέρμα"· άραγε εκείνος, αδελφές, μιλώντας έτσι θα μιλούσε σωστά;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Για ποιο λόγο;» «Διότι, σεβάσμιε κύριε, εκείνος ο επιδέξιος χασάπης ή ο μαθητευόμενος χασάπης, αφού σφάξει μια αγελάδα, με κοφτερό μαχαίρι σφαγής θα έκοβε την αγελάδα χωρίς να βλάψει το εσωτερικό σύνολο της σάρκας, χωρίς να βλάψει το εξωτερικό σύνολο του δέρματος. Ό,τι ακριβώς εκεί ενδιάμεσα είναι λίπος, ενδιάμεσα τένοντες, ενδιάμεσα δέσιμο, αυτό ακριβώς με κοφτερό μαχαίρι σφαγής θα αποκόψει, θα κόψει, θα κόψει εντελώς,

θα κόψει ολόγουρα. Αφού αποκόψει, αφού κόψει, αφού κόψει εντελώς, αφού κόψει ολόγουρα, αφού τινάξει το εξωτερικό σύνολο του δέρματος, αφού καλύψει εκείνη την αγελάδα με αυτό ακριβώς το δέρμα, αν και αυτός θα έλεγε έτσι - "ακριβώς έτσι αυτή η αγελάδα είναι δεμένη με αυτό ακριβώς το δέρμα". ωστόσο εκείνη η αγελάδα είναι αποδεσμευμένη από αυτό ακριβώς το δέρμα».

«Αυτή η παρομοίωση έγινε από μένα, αδελφές, για να γίνει κατανοητό το νόημα. Αυτό είναι το νόημα εδώ· 'το εσωτερικό σύνολο της σάρκας', αδελφές, αυτή είναι ονομασία των έξι εσωτερικών αισθητήριων βάσεων· 'το εξωτερικό σύνολο του δέρματος', αδελφές, αυτή είναι ονομασία των έξι εξωτερικών αισθητήριων βάσεων· 'ενδιάμεσα λίπος, ενδιάμεσα τένοντες, ενδιάμεσα δέσιμο', αδελφές, αυτή είναι ονομασία της απόλαυσης και του πάθους· 'κοφτερό μαχαίρι σφαγής', αδελφές, αυτή είναι ονομασία της ευγενούς σοφίας· η οποία ευγενής σοφία ενδιάμεσα τη νοητική μόλυνση, ενδιάμεσα τον νοητικό δεσμό, ενδιάμεσα τον δεσμό αποκόπτει, κόβει, κόβει εντελώς, κόβει ολόγουρα.

405. «Υπάρχουν, αδελφές, αυτοί οι επτά παράγοντες της φώτισης, οι οποίοι επειδή έχουν αναπτυχθεί και καλλιεργηθεί, ένας μοναχός με την εξάλειψη των νοητικών διαφθορών, έχοντας ο ίδιος κατανοήσει πλήρως με άμεση γνώση την απελευθέρωση του νου και την απελευθέρωση μέσω σοφίας χωρίς νοητικές διαφθορές στην παρούσα ζωή, έχοντας επιτύχει, παραμένει. Ποια είναι τα επτά; Εδώ, αδελφές, ένας μοναχός αναπτύσσει τον παράγοντα φώτισης της μνήμης, βασισμένο στην αποστασιοποίηση, βασισμένο στο μη πάθος, βασισμένο στην παύση, ωριμάζοντας στην αποδέσμευση· αναπτύσσει τον παράγοντα φώτισης της διερεύνησης των φαινομένων... κ.λπ... αναπτύσσει τον παράγοντα φώτισης της ενεργητικότητας... αναπτύσσει τον παράγοντα φώτισης της αγαλλίασης... αναπτύσσει τον παράγοντα φώτισης της γαλήνης... αναπτύσσει τον παράγοντα φώτισης της αυτοσυγκέντρωσης... αναπτύσσει τον παράγοντα φώτισης της αταραξίας, βασισμένο στην αποστασιοποίηση, βασισμένο στο μη πάθος, βασισμένο στην παύση, ωριμάζοντας στην αποδέσμευση. Αυτοί, αδελφές, είναι οι επτά παράγοντες της φώτισης, οι οποίοι επειδή έχουν αναπτυχθεί και καλλιεργηθεί, ένας μοναχός με την εξάλειψη των νοητικών διαφθορών, έχοντας ο ίδιος κατανοήσει πλήρως με άμεση γνώση την απελευθέρωση του νου και την απελευθέρωση μέσω σοφίας χωρίς νοητικές διαφθορές στην παρούσα ζωή, έχοντας επιτύχει, παραμένει.»

406. Τότε ο σεβάσμιος Νάντακα, αφού νουθέτησε εκείνες τις μοναχές με αυτή τη νουθεσία, τις αποχαιρέτησε - «Πηγαίνετε, αδελφές· είναι η ώρα». Τότε εκείνες οι μοναχές, αφού χάρηκαν και ευχαρίστησαν για τα λόγια του σεβασμίου Νάντακα, σηκώθηκαν από τη θέση τους, απέδωσαν σεβασμό στον σεβάσμιο Νάντακα, τον περιήλθαν κρατώντας τον στα δεξιά τους και πήγαν εκεί όπου ήταν ο Ευλογημένος· αφού πλησίασαν, απέδωσαν σεβασμό στον Ευλογημένο και στάθηκαν στο πλάι. Σε εκείνες τις μοναχές που στέκονταν στο πλάι, ο Ευλογημένος είπε αυτό - «Πηγαίνετε, μοναχές· είναι η ώρα». Τότε εκείνες οι μοναχές, αφού απέδωσαν σεβασμό στον Ευλογημένο, τον περιήλθαν κρατώντας τον στα δεξιά τους και έφυγαν. Τότε ο Ευλογημένος, λίγο μετά την αναχώρηση εκείνων των μοναχών, απευθύνθηκε στους μοναχούς - «Όπως, μοναχοί, την ημέρα της τήρησης των κανόνων, τη δέκατη τέταρτη, δεν υπάρχει για πολλούς ανθρώπους αβεβαιότητα ή αμφιβολία - 'άραγε η σελήνη είναι ελλιπής ή η σελήνη είναι πλήρης;', αλλά η σελήνη είναι πράγματι

ελλιπής. Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, εκείνες οι μοναχές είναι ικανοποιημένες με τη διδαχή της Διδασκαλίας του Νάντακα, αλλά δεν έχουν πλήρεις τις σκέψεις τους».

407. Τότε ο Ευλογημένος απευθύνθηκε στον σεβάσμιο Νάντακα: «Τότε λοιπόν εσύ, Νάντακα, και αύριο να προτρέψεις εκείνες τις μοναχές με την ίδια νουθεσία». «Ναι, σεβάσμιε κύριε», απάντησε ο σεβάσμιος Νάντακα στον Ευλογημένο. Τότε ο σεβάσμιος Νάντακα, αφού πέρασε εκείνη η νύχτα, ντύθηκε το πρωί και παίρνοντας το κύπελλο και τους χιτώνες του, μπήκε στη Σαβάτθι για προσφερόμενη τροφή. Αφού περπάτησε στη Σαβάτθι για προσφερόμενη τροφή, μετά το γεύμα, έχοντας επιστρέψει από τη συλλογή τροφής, μαζί με έναν δεύτερο πήγε προς το μοναστήρι Ρατζακάραμα. Εκείνες οι μοναχές είδαν τον σεβάσμιο Νάντακα να έρχεται από μακριά. Αφού τον είδαν, ετοίμασαν ένα κάθισμα και παρείχαν νερό για τα πόδια. Ο σεβάσμιος Νάντακα κάθισε στο προετοιμασμένο κάθισμα. Αφού κάθισε, έπλυνε τα πόδια του. Και εκείνες οι μοναχές, αφού απέδωσαν σεβασμό στον σεβάσμιο Νάντακα, κάθισαν στο πλάι. Σε εκείνες τις μοναχές καθισμένες στο πλάι, ο σεβάσμιος Νάντακα είπε: «Θα είναι συζήτηση με ερωτήσεις και απαντήσεις, αδελφές. Εκεί, από αυτές που κατανοούν πρέπει να ειπωθεί 'κατανοούμε', από αυτές που δεν κατανοούν πρέπει να ειπωθεί 'δεν κατανοούμε'. Η όποια έχει αβεβαιότητα ή αμφιβολία, εγώ ο ίδιος θα πρέπει να ερωτηθώ εκεί - 'Αυτό, σεβάσμιε κύριε, πώς είναι; Ποιο είναι το νόημά του;'» «Ακόμη και με αυτό, σεβάσμιε κύριε, είμαστε ικανοποιημένες και ευχαριστημένες με τον κύριο Νάντακα, που ο κύριος Νάντακα μας προσκαλεί για νουθεσία».

408. «Τι νομίζετε, αδελφές, το μάτι είναι μόνιμο ή παροδικό;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Τι νομίζετε, αδελφές, το αυτί είναι μόνιμο ή παροδικό;» «Παροδικό, σεβάσμιε κύριε... κ.λπ... η μύτη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε... η γλώσσα... το σώμα... ο νους είναι μόνιμος ή παροδικός;» «Παροδικός, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Για ποιο λόγο;» «Αυτό, σεβάσμιε κύριε, έχει ήδη ιδωθεί καλά από εμάς όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία - 'έτσι αυτές οι έξι εσωτερικές αισθητήριες βάσεις είναι παροδικές'». «Καλώς, καλώς, αδελφές! Έτσι πράγματι είναι αυτό, αδελφές, για έναν ευγενή μαθητή που βλέπει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία».

409. «Τι νομίζετε, αδελφές, οι υλικές μορφές είναι μόνιμες ή παροδικές;» «Παροδικές, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Τι νομίζετε, αδελφές, οι ήχοι είναι μόνιμοι ή παροδικοί;» «Παροδικοί, σεβάσμιε κύριε»... κ.λπ... οι οσμές είναι μόνιμες ή παροδικές;» «Παροδικές, σεβάσμιε κύριε»... οι γεύσεις είναι μόνιμες ή παροδικές;» «Παροδικές, σεβάσμιε κύριε»... τα απτά αντικείμενα είναι μόνιμα ή παροδικά;» «Παροδικές, σεβάσμιε κύριε»... τα νοητικά

φαινόμενα είναι μόνιμα ή παροδικά;» «Παροδικές, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Για ποιο λόγο;» «Αυτό, σεβάσμιε κύριε, έχει ήδη ιδωθεί καλά από εμάς όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία - 'έτσι αυτές οι έξι εξωτερικές αισθητήριες βάσεις είναι παροδικές'». «Καλώς, καλώς, αδελφές! Έτσι πράγματι είναι αυτό, αδελφές, για έναν ευγενή μαθητή που βλέπει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία».

410. «Τι νομίζετε, αδελφές, η οφθαλμική συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδικό, σεβάσμιε κύριε... κ.λπ... η ωτική συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε... η ρινική συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε... η γλωσσική συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε... η σωματική συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε... η νοητική συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Για ποιο λόγο;» «Αυτό, σεβάσμιε κύριε, έχει ήδη ιδωθεί καλά από εμάς όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία - 'έτσι αυτές οι έξι κατηγορίες συνείδησης είναι παροδικές'». «Καλώς, καλώς, αδελφές! Έτσι πράγματι είναι αυτό, αδελφές, για έναν ευγενή μαθητή που βλέπει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία».

411. «Όπως, αδελφές, ενός λαδολύχνου που καίει, και το λάδι είναι παροδικό, υποκείμενο σε μεταβολή, και το φτιλί είναι παροδικό, υποκείμενο σε μεταβολή, και η φλόγα είναι παροδική, υποκείμενη σε μεταβολή, και το φως είναι παροδικό, υποκείμενο σε μεταβολή. Αν κάποιος, λοιπόν, αδελφές, έλεγε έτσι - 'εκείνου του λαδολύχνου που καίει, και το λάδι είναι παροδικό, υποκείμενο σε μεταβολή, και το φτιλί είναι παροδικό, υποκείμενο σε μεταβολή, και η φλόγα είναι παροδική, υποκείμενη σε μεταβολή· αλλά το φως του είναι μόνιμο, σταθερό, αιώνιο, μη υποκείμενο σε μεταβολή'· άραγε εκείνος, αδελφές, μιλώντας έτσι θα μιλούσε σωστά;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Για ποιο λόγο;» «Διότι, σεβάσμιε κύριε, εκείνου του λαδολύχνου που καίει, και το λάδι είναι παροδικό, υποκείμενο σε μεταβολή, και το φτιλί είναι παροδικό, υποκείμενο σε μεταβολή, και η φλόγα είναι παροδική, υποκείμενη σε μεταβολή· πόσο μάλλον το φως του είναι παροδικό, υποκείμενο σε μεταβολή». «Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, αδελφές, αν κάποιος έλεγε έτσι - 'αυτές οι έξι εσωτερικές αισθητήριες βάσεις μου είναι παροδικές. Αλλά αυτό που βιώνει κανείς εξαρτώμενος από τις έξι εσωτερικές αισθητήριες βάσεις, είτε ευχάριστο είτε δυσάρεστο είτε ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο, αυτό είναι μόνιμο, σταθερό, αιώνιο, μη υποκείμενο σε μεταβολή'· άραγε εκείνος, αδελφές, μιλώντας έτσι θα μιλούσε σωστά;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Για ποιο λόγο;» «Εξαρτώμενα από την αντίστοιχη συνθήκη, σεβάσμιε κύριε, εγείρονται τα αντίστοιχα αισθήματα. Με την παύση της αντίστοιχης συνθήκης, τα αντίστοιχα αισθήματα καταπαύουν». «Καλώς, καλώς, αδελφές! Έτσι πράγματι είναι αυτό, αδελφές, για έναν ευγενή μαθητή που βλέπει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία».

412. «Όπως, αδελφές, ενός μεγάλου δέντρου που στέκεται και έχει ουσία, και η ρίζα είναι παροδική, υποκείμενη σε μεταβολή, και ο κορμός είναι παροδικός, υποκείμενος σε μεταβολή, και τα κλαδιά και τα φύλλα είναι παροδικά, υποκείμενα σε μεταβολή, και η σκιά είναι παροδική, υποκείμενη σε μεταβολή. Αν κάποιος, λοιπόν, αδελφές, έλεγε έτσι - 'εκείνου του μεγάλου δέντρου που στέκεται και έχει ουσία, και η ρίζα είναι παροδική, υποκείμενη σε μεταβολή, και ο κορμός είναι παροδικός, υποκείμενος σε μεταβολή, και τα κλαδιά και τα φύλλα είναι παροδικά, υποκείμενα σε μεταβολή· αλλά η σκιά του είναι μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή'· άραγε εκείνος, αδελφές, μιλώντας έτσι θα μιλούσε σωστά;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Για ποιο λόγο;» «Διότι, σεβάσμιε κύριε, εκείνου του μεγάλου δέντρου που στέκεται και έχει ουσία, και η ρίζα είναι παροδική, υποκείμενη σε μεταβολή, και ο κορμός είναι παροδικός, υποκείμενος σε μεταβολή, και τα κλαδιά και τα φύλλα είναι παροδικά, υποκείμενα σε μεταβολή· πόσο μάλλον η σκιά του είναι παροδική, υποκείμενη σε μεταβολή». «Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, αδελφές, αν κάποιος έλεγε έτσι - 'αυτές οι έξι εξωτερικές αισθητήριες βάσεις μου είναι παροδικές· αλλά αυτό που βιώνει κανείς εξαρτώμενος από τις εξωτερικές αισθητήριες βάσεις, είτε ευχάριστο είτε δυσάρεστο είτε ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο, αυτό είναι μόνιμο, σταθερό, αιώνιο, μη υποκείμενο σε μεταβολή'· άραγε εκείνος, αδελφές, μιλώντας έτσι θα μιλούσε σωστά;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Για ποιο λόγο;» «Εξαρτώμενα από την αντίστοιχη συνθήκη, σεβάσμιε κύριε, εγείρονται τα αντίστοιχα αισθήματα. Με την παύση της αντίστοιχης συνθήκης, τα αντίστοιχα αισθήματα καταπαύουν». «Καλώς, καλώς, αδελφές! Έτσι πράγματι είναι αυτό, αδελφές, για έναν ευγενή μαθητή που βλέπει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία».

413. «Όπως, αδελφές, ένας επιδέξιος χασάπης ή ο μαθητευόμενος χασάπης, αφού σφάξει μια αγελάδα, με κοφτερό μαχαίρι σφαγής θα έκοβε την αγελάδα χωρίς να βλάψει το εσωτερικό σύνολο της σάρκας, χωρίς να βλάψει το εξωτερικό σύνολο του δέρματος. Ό,τι ακριβώς εκεί ενδιάμεσα είναι λίπος, ενδιάμεσα τένοντες, ενδιάμεσα δέσιμο, αυτό ακριβώς με κοφτερό μαχαίρι σφαγής θα αποκόψει, θα κόψει, θα κόψει εντελώς, θα κόψει ολόγυρα. Αφού αποκόψει, αφού κόψει, αφού κόψει εντελώς, αφού κόψει ολόγυρα, αφού τινάξει το εξωτερικό σύνολο του δέρματος, αφού καλύψει εκείνη την αγελάδα με αυτό ακριβώς το δέρμα, θα έλεγε έτσι - "ακριβώς έτσι αυτή η αγελάδα είναι δεμένη με αυτό ακριβώς το δέρμα"· άραγε εκείνος, αδελφές, μιλώντας έτσι θα μιλούσε σωστά;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Για ποιο λόγο;» «Διότι, σεβάσμιε κύριε, εκείνος ο επιδέξιος χασάπης ή ο μαθητευόμενος χασάπης, αφού σφάξει μια αγελάδα, με κοφτερό μαχαίρι σφαγής θα έκοβε την αγελάδα χωρίς να βλάψει το εσωτερικό σύνολο της σάρκας, χωρίς να βλάψει το εξωτερικό σύνολο του δέρματος. Ό,τι ακριβώς εκεί ενδιάμεσα είναι λίπος, ενδιάμεσα τένοντες, ενδιάμεσα δέσιμο, αυτό ακριβώς με κοφτερό μαχαίρι σφαγής θα αποκόψει, θα κόψει, θα κόψει εντελώς, θα κόψει ολόγυρα. Αφού αποκόψει, αφού κόψει, αφού κόψει εντελώς, αφού κόψει ολόγυρα, αφού τινάξει το εξωτερικό σύνολο του δέρματος, αφού καλύψει εκείνη την αγελάδα με αυτό ακριβώς το δέρμα, αν και αυτός θα έλεγε έτσι - "ακριβώς έτσι αυτή η αγελάδα είναι δεμένη με αυτό ακριβώς το δέρμα"· ωστόσο εκείνη η αγελάδα είναι αποδεσμευμένη από αυτό ακριβώς το δέρμα».

«Αυτή η παρομοίωση έγινε από μένα, αδελφές, για να γίνει κατανοητό το νόημα. Αυτό ακριβώς είναι εδώ το νόημα. 'Το εσωτερικό σύνολο της σάρκας', αδελφές, αυτή είναι ονομασία των έξι εσωτερικών αισθητήριων βάσεων· 'το εξωτερικό σύνολο του δέρματος', αδελφές, αυτή είναι ονομασία των έξι εξωτερικών αισθητήριων βάσεων·

'ενδιάμεσα λίπος, ενδιάμεσα τένοντες, ενδιάμεσα δέσιμο', αδελφές, αυτή είναι ονομασία της απόλαυσης και του πάθους· 'κοφτερό μαχαίρι σφαγής', αδελφές, αυτή είναι ονομασία της ευγενούς σοφίας· η οποία ευγενής σοφία ενδιάμεσα τη νοητική μόλυνση, ενδιάμεσα τον νοητικό δεσμό, ενδιάμεσα τον δεσμό αποκόπτει, κόβει, κόβει εντελώς, κόβει ολόγυρα.

414. «Υπάρχουν, αδελφές, αυτοί οι επτά παράγοντες της φώτισης, οι οποίοι επειδή έχουν αναπτυχθεί και καλλιεργηθεί, ένας μοναχός με την εξάλειψη των νοητικών διαφθορών, έχοντας ο ίδιος κατανοήσει πλήρως με άμεση γνώση την απελευθέρωση του νου και την απελευθέρωση μέσω σοφίας χωρίς νοητικές διαφθορές στην παρούσα ζωή, έχοντας επιτύχει, παραμένει. Ποια είναι τα επτά; Εδώ, αδελφές, ένας μοναχός αναπτύσσει τον παράγοντα φώτισης της μνήμης, βασισμένο στην αποστασιοποίηση, βασισμένο στο μη πάθος, βασισμένο στην παύση, ωριμάζοντας στην αποδέσμευση. Αναπτύσσει τον παράγοντα φώτισης της διερεύνησης των φαινομένων... κ.λπ... αναπτύσσει τον παράγοντα φώτισης της ενεργητικότητας... αναπτύσσει τον παράγοντα φώτισης της αγαλλίασης... αναπτύσσει τον παράγοντα φώτισης της γαλήνης... αναπτύσσει τον παράγοντα φώτισης της αυτοσυγκέντρωσης... αναπτύσσει τον παράγοντα φώτισης της αταραξίας, βασισμένο στην αποστασιοποίηση, βασισμένο στο μη πάθος, βασισμένο στην παύση, ωριμάζοντας στην αποδέσμευση. Αυτοί, αδελφές, είναι οι επτά παράγοντες της φώτισης, οι οποίοι επειδή έχουν αναπτυχθεί και καλλιεργηθεί, ένας μοναχός με την εξάλειψη των νοητικών διαφθορών, έχοντας ο ίδιος κατανοήσει πλήρως με άμεση γνώση την απελευθέρωση του νου και την απελευθέρωση μέσω σοφίας χωρίς νοητικές διαφθορές στην παρούσα ζωή, έχοντας επιτύχει, παραμένει.»

415. Τότε ο σεβάσμιος Νάντακα, αφού νουθέτησε εκείνες τις μοναχές με αυτή τη νουθεσία, τις αποχαιρέτησε - «Πηγαίνετε, αδελφές· είναι η ώρα». Τότε εκείνες οι μοναχές, αφού χάρηκαν και ευχαρίστησαν για τα λόγια του σεβασμίου Νάντακα, σηκώθηκαν από τη θέση τους, απέδωσαν σεβασμό στον σεβάσμιο Νάντακα, τον περιήλθαν κρατώντας τον στα δεξιά τους και πήγαν εκεί όπου ήταν ο Ευλογημένος· αφού πλησίασαν, απέδωσαν σεβασμό στον Ευλογημένο και στάθηκαν στο πλάι. Σε εκείνες τις μοναχές που στέκονταν στο πλάι, ο Ευλογημένος είπε αυτό - «Πηγαίνετε, μοναχές· είναι η ώρα». Τότε εκείνες οι μοναχές, αφού απέδωσαν σεβασμό στον Ευλογημένο, τον περιήλθαν κρατώντας τον στα δεξιά τους και έφυγαν. Τότε ο Ευλογημένος, λίγο μετά την αναχώρηση εκείνων των μοναχών, απευθύνθηκε στους μοναχούς - «Όπως, μοναχοί, την ημέρα της τήρησης των κανόνων, τη δέκατη πέμπτη, δεν υπάρχει για πολλούς ανθρώπους αβεβαιότητα ή αμφιβολία - 'άραγε η σελήνη είναι ελλιπής ή η σελήνη είναι πλήρης;', αλλά η σελήνη είναι πράγματι πλήρης· ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, εκείνες οι μοναχές είναι ικανοποιημένες με τη διδαχή της Διδασκαλίας του Νάντακα και έχουν πλήρεις τις σκέψεις τους. Από αυτές τις πεντακόσιες μοναχές, μοναχοί, η μοναχή που είναι τελευταία είναι εισερχόμενη στο ρεύμα, μη υποκείμενη πλέον σε ξεπεσμό σε κατώτερους κόσμους, βέβαιη, κατευθυνόμενη στην ανώτατη φώτιση».

Αυτά είπε ο Ευλογημένος. Οι μοναχοί, ευχαριστημένοι, αγαλλίασαν με τα λόγια του Ευλογημένου.

Τέλος της ομιλίας Ναντακοβάντα, τέταρτη.

5. Η συντομότερη ομιλία για τη συμβουλή στον Ράχουλα

416. Έτσι έχω ακούσει - Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στη Σαβάτθι, στο άλσος του Τζέτα, στο μοναστήρι του Ανάθαπίντικα. Τότε στον Ευλογημένο, που είχε μεταβεί σε ιδιωτικό χώρο και ήταν σε απομόνωση, εγέρθηκε αυτός ο αναλογισμός στο νου: «Έχουν ωριμάσει στον Ράχουλα οι καταστάσεις που ωριμάζουν την απελευθέρωση. Γιατί να μην καθοδηγήσω τον Ράχουλα περαιτέρω προς την εξάλειψη των νοητικών διαφθορών;» Τότε ο Ευλογημένος, αφού ντύθηκε το πρωί και πήρε το κύπελλο και τους χιτώνες του, μπήκε στη Σαβάτθι για προσφερόμενη τροφή. Αφού περπάτησε στη Σαβάτθι για προσφερόμενη τροφή, μετά το γεύμα, έχοντας επιστρέψει από τη συλλογή τροφής, απευθύνθηκε στον σεβάσμιο Ράχουλα: «Πάρε, Ράχουλα, το ύφασμα καθίσματος· θα πάμε στο Άντχαβανα για ημερήσια διαμονή». «Ναι, σεβάσμιε κύριε», απάντησε ο σεβάσμιος Ράχουλα στον Ευλογημένο και αφού πήρε το ύφασμα καθίσματος, ακολούθησε τον Ευλογημένο από κοντά.

Εκείνη την περίοδο πολλές χιλιάδες θεότητες ακολουθούσαν τον Ευλογημένο: «Σήμερα ο Ευλογημένος θα καθοδηγήσει τον σεβάσμιο Ράχουλα περαιτέρω προς την εξάλειψη των νοητικών διαφθορών». Τότε ο Ευλογημένος, αφού μπήκε στο Άντχαβανα, κάθισε στο προετοιμασμένο κάθισμα στη βάση κάποιου δένδρου. Και ο σεβάσμιος Ράχουλα, αφού απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο, κάθισε στο πλάι. Στον σεβάσμιο Ράχουλα που καθόταν στο πλάι, ο Ευλογημένος είπε αυτό:

417. «Τι νομίζεις, Ράχουλα, το μάτι είναι μόνιμο ή παροδικό;» «Παροδικό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Τι νομίζεις, Ράχουλα, οι υλικές μορφές είναι μόνιμες ή παροδικές;» «Παροδικές, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Τι νομίζεις, Ράχουλα, η οφθαλμική συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Τι νομίζεις, Ράχουλα, η οφθαλμική επαφή είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδικός, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Τι νομίζεις, Ράχουλα, αυτό που εγείρεται με την οφθαλμική επαφή ως συνθήκη, που ανήκει στο αίσθημα, που ανήκει στην αντίληψη, που ανήκει στις δραστηριότητες, που ανήκει στη συνείδηση, και αυτό είναι μόνιμο ή παροδικό;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε».

418. «Τι νομίζεις, Ράχουλα, το αυτί είναι μόνιμο ή παροδικό;» «Παροδικό, σεβάσμιε κύριε... κ.λπ... η μύτη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδικό, σεβάσμιε κύριε... κ.λπ... η γλώσσα είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδικοί, σεβάσμιε κύριε»... κ.λπ... το σώμα είναι μόνιμο ή παροδικό;» «Παροδικό, σεβάσμιε κύριε»... κ.λπ... ο νους είναι μόνιμος ή παροδικός;» «Παροδικός, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Τι νομίζεις, Ράχουλα, τα νοητικά φαινόμενα είναι μόνιμα ή παροδικά;» «Παροδικές, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Τι νομίζεις, Ράχουλα, η νοητική συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Τι νομίζεις, Ράχουλα, αυτό που εγείρεται με τη νοητική επαφή ως συνθήκη, που ανήκει στο αίσθημα, που ανήκει στην αντίληψη, που ανήκει στις δραστηριότητες, που ανήκει στη συνείδηση, και αυτό είναι μόνιμο ή παροδικό;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε».

419. «Βλέποντας έτσι, Ράχουλα, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής αποστασιοποιείται από το μάτι, αποστασιοποιείται από τις υλικές μορφές, αποστασιοποιείται από την οφθαλμική συνείδηση, αποστασιοποιείται από την οφθαλμική επαφή, αυτό που εγείρεται με την οφθαλμική επαφή ως συνθήκη, που ανήκει στο αίσθημα, που ανήκει στην αντίληψη, που ανήκει στις δραστηριότητες, που ανήκει στη συνείδηση, και από αυτό αποστασιοποιείται. Αποστασιοποιείται από το αυτί, αποστασιοποιείται από τους ήχους... κ.λπ... αποστασιοποιείται από τη μύτη, αποστασιοποιείται από τις οσμές... αποστασιοποιείται από τη γλώσσα, αποστασιοποιείται από τις γεύσεις... αποστασιοποιείται από το σώμα, αποστασιοποιείται από τα απτά αντικείμενα... αποστασιοποιείται από τον νου, αποστασιοποιείται από τα νοητικά φαινόμενα, αποστασιοποιείται από τη νοητική συνείδηση, αποστασιοποιείται από τη νοητική επαφή, αυτό που εγείρεται με τη νοητική επαφή ως συνθήκη, που ανήκει στο αίσθημα, που ανήκει στην αντίληψη, που ανήκει στις δραστηριότητες, που ανήκει στη συνείδηση, και από αυτό αποστασιοποιείται. Αποστασιοποιούμενος απαλλάσσεται από το πάθος· μέσω του μη πάθους απελευθερώνεται. Υπάρχει η γνώση: «στον

απελευθερωμένο, υπάρχει απελευθέρωση». Κατανοεί: 'η γέννηση έχει εξαλειφθεί, η άγια ζωή έχει βιωθεί, αυτό που έπρεπε να γίνει έχει γίνει, δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης'».

Αυτά είπε ο Ευλογημένος. Ο σεβάσμιος Ράχουλα, ευχαριστημένος, αγαλλίασε με τα λόγια του Ευλογημένου. Και όταν αυτή η ανάλυση εκφωνούνταν, η συνείδηση του σεβάσμιου Ράχουλα, μέσω της μη προσκόλλησης, απελευθερώθηκε από τις νοητικές διαφθορές. Και σε εκείνες τις πολλές χιλιάδες θεότητες εγέρθηκε ο οφθαλμός της Διδασκαλίας, χωρίς σκόνη, χωρίς ρύπο - «ό,τι έχει τη φύση της έγερσης, όλο αυτό έχει τη φύση της παύσης».

Τέλος της ομιλίας Τσουλαραχουλοβάντα, πέμπτη.

6. Η ομιλία για τα έξι σύνολα των έξι

420. Έτσι έχω ακούσει - Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στη Σαβάτθι, στο άλσος του Τζέτα, στο μοναστήρι του Ανάθαπίντικα. Εκεί ο Ευλογημένος απευθύνθηκε στους μοναχούς: «Μοναχοί». «Σεβάσμιε κύριε», απάντησαν εκείνοι οι μοναχοί στον Ευλογημένο. Ο Ευλογημένος είπε αυτό: «Θα σας διδάξω, μοναχοί, τη Διδασκαλία που είναι καλή στην αρχή, καλή στη μέση, καλή στο τέλος, με νόημα και φρασεολογία, και θα φανερώσω την άγια ζωή ολοκληρωμένη και αγνή, δηλαδή - έξι εξάδες. Ακούστε το, προσέχετε καλά· θα μιλήσω». «Ναι, σεβάσμιε κύριε», απάντησαν εκείνοι οι μοναχοί στον Ευλογημένο. Ο Ευλογημένος είπε αυτό:

«Έξι εσωτερικές αισθητήριες βάσεις πρέπει να γνωστούν, έξι εξωτερικές αισθητήριες βάσεις πρέπει να γνωστούν, έξι κατηγορίες συνείδησης πρέπει να γνωστούν, έξι κατηγορίες επαφής πρέπει να γνωστούν, έξι κατηγορίες αισθήματος πρέπει να γνωστούν, έξι κατηγορίες επιθυμίας πρέπει να γνωστούν.

421. «Έξι εσωτερικές αισθητήριες βάσεις πρέπει να γνωστούν» - έτσι λοιπόν αυτό ειπώθηκε. Εξαρτώμενο από τι αυτό ειπώθηκε; Αισθητήρια βάση του ματιού, αισθητήρια βάση του αυτιού, αισθητήρια βάση της μύτης, αισθητήρια βάση της γλώσσας, αισθητήρια βάση του σώματος, αισθητήρια βάση του νου. «Έξι εσωτερικές αισθητήριες βάσεις πρέπει να γνωστούν» - έτσι αυτό που ειπώθηκε, εξαρτώμενο από αυτό ειπώθηκε. Αυτή είναι η πρώτη εξάδα.

«Έξι εξωτερικές αισθητήριες βάσεις πρέπει να γνωστούν» - έτσι λοιπόν αυτό ειπώθηκε. Εξαρτώμενο από τι αυτό ειπώθηκε; Αισθητηριακή βάση της ορατής μορφής, αισθητηριακή βάση του ήχου, αισθητηριακή βάση της οσμής, αισθητηριακή βάση της γεύσης, αισθητηριακή βάση της αφής, αισθητηριακή βάση νοητικών αντικειμένων. «Έξι εξωτερικές αισθητήριες βάσεις πρέπει να γνωστούν» - έτσι αυτό που ειπώθηκε, εξαρτώμενο από αυτό ειπώθηκε. Αυτή είναι η δεύτερη εξάδα.

«Έξι κατηγορίες συνείδησης πρέπει να γνωστούν» - έτσι λοιπόν αυτό ειπώθηκε. Εξαρτώμενο από τι αυτό ειπώθηκε; Εξαρτώμενη από το μάτι και τα υλικά φαινόμενα εγείρεται η οφθαλμική συνείδηση, εξαρτώμενη από το αυτί και τους ήχους εγείρεται η ωτική συνείδηση, εξαρτώμενη από τη μύτη και τις οσμές εγείρεται η ρινική συνείδηση, εξαρτώμενη από τη γλώσσα και τις γεύσεις εγείρεται η γλωσσική συνείδηση, εξαρτώμενη από το σώμα και τα απτά αντικείμενα εγείρεται η σωματική

συνείδηση, εξαρτώμενη από τον νου και τα νοητικά αντικείμενα εγείρεται η νοητική συνείδηση. «Έξι κατηγορίες συνείδησης πρέπει να γνωστούν» -έτσι αυτό που ειπώθηκε, εξαρτώμενο από αυτό ειπώθηκε. Αυτή είναι η τρίτη εξάδα.

«Έξι κατηγορίες επαφής πρέπει να γνωστούν» -έτσι λοιπόν αυτό ειπώθηκε. Εξαρτώμενο από τι αυτό ειπώθηκε; Εξαρτώμενη από το μάτι και τα υλικά φαινόμενα εγείρεται η οφθαλμική συνείδηση· η συνάντηση των τριών είναι επαφή· εξαρτώμενη από το αυτί και τους ήχους εγείρεται η ωτική συνείδηση· η συνάντηση των τριών είναι επαφή· εξαρτώμενη από τη μύτη και τις οσμές εγείρεται η ρινική συνείδηση· η συνάντηση των τριών είναι επαφή· εξαρτώμενη από τη γλώσσα και τις γεύσεις εγείρεται η γλωσσική συνείδηση· η συνάντηση των τριών είναι επαφή· εξαρτώμενη από το σώμα και τα απτά αντικείμενα εγείρεται η σωματική συνείδηση· η συνάντηση των τριών είναι επαφή· εξαρτώμενη από τον νου και τα νοητικά αντικείμενα εγείρεται η νοητική συνείδηση· η συνάντηση των τριών είναι επαφή. «Έξι κατηγορίες επαφής πρέπει να γνωστούν» -έτσι αυτό που ειπώθηκε, εξαρτώμενο από αυτό ειπώθηκε. Αυτή είναι η τέταρτη εξάδα.

«Έξι κατηγορίες αισθήματος πρέπει να γνωστούν» -έτσι λοιπόν αυτό ειπώθηκε. Εξαρτώμενο από τι αυτό ειπώθηκε; Εξαρτώμενη από το μάτι και τα υλικά φαινόμενα εγείρεται η οφθαλμική συνείδηση· η συνάντηση των τριών είναι επαφή· με την επαφή ως συνθήκη υπάρχει αίσθημα· εξαρτώμενη από το αυτί και τους ήχους εγείρεται η ωτική συνείδηση· η συνάντηση των τριών είναι επαφή· με την επαφή ως συνθήκη υπάρχει αίσθημα· εξαρτώμενη από τη μύτη και τις οσμές εγείρεται η ρινική συνείδηση· η συνάντηση των τριών είναι επαφή· με την επαφή ως συνθήκη υπάρχει αίσθημα· εξαρτώμενη από τη γλώσσα και τις γεύσεις εγείρεται η γλωσσική συνείδηση· η συνάντηση των τριών είναι επαφή· με την επαφή ως συνθήκη υπάρχει αίσθημα· εξαρτώμενη από το σώμα και τα απτά αντικείμενα εγείρεται η σωματική συνείδηση· η συνάντηση των τριών είναι επαφή· με την επαφή ως συνθήκη υπάρχει αίσθημα· εξαρτώμενη από τον νου και τα νοητικά αντικείμενα εγείρεται η νοητική συνείδηση· η συνάντηση των τριών είναι επαφή· με την επαφή ως συνθήκη υπάρχει αίσθημα. «Έξι κατηγορίες αισθήματος πρέπει να γνωστούν» -έτσι αυτό που ειπώθηκε, εξαρτώμενο από αυτό ειπώθηκε. Αυτή είναι η πέμπτη εξάδα.

«Έξι κατηγορίες επιθυμίας πρέπει να γνωστούν» -έτσι λοιπόν αυτό ειπώθηκε. Εξαρτώμενο από τι αυτό ειπώθηκε; Εξαρτώμενη από το μάτι και τα υλικά φαινόμενα εγείρεται η οφθαλμική συνείδηση· η συνάντηση των τριών είναι επαφή· με την επαφή ως συνθήκη υπάρχει αίσθημα· με το αίσθημα ως συνθήκη υπάρχει επιθυμία· εξαρτώμενη από το αυτί και τους ήχους εγείρεται η ωτική συνείδηση... κ.λπ... εξαρτώμενη από τη μύτη και τις οσμές εγείρεται η ρινική συνείδηση... εξαρτώμενη από τη γλώσσα και τις γεύσεις εγείρεται η γλωσσική συνείδηση... εξαρτώμενη από το σώμα και τα απτά αντικείμενα εγείρεται η σωματική συνείδηση... εξαρτώμενη από τον νου και τα νοητικά αντικείμενα εγείρεται η νοητική συνείδηση· η συνάντηση των τριών είναι επαφή· με την επαφή ως συνθήκη υπάρχει αίσθημα· με το αίσθημα ως συνθήκη υπάρχει επιθυμία. «Έξι κατηγορίες επιθυμίας πρέπει να γνωστούν» -έτσι αυτό που ειπώθηκε, εξαρτώμενο από αυτό ειπώθηκε. Αυτή είναι η έκτη εξάδα.

422. «Το μάτι είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε αυτό, αυτό δεν ευσταθεί. Η έγερση και η φθορά του ματιού είναι εμφανής. Για ό,τι όμως η έγερση και η φθορά είναι εμφανής, θα προέκυπτε σε αυτόν έτσι: «ο εαυτός μου εγείρεται και παρέρχεται». Για αυτό το λόγο αυτό δεν ευσταθεί - «το μάτι είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε. Έτσι

το μάτι είναι μη-εαυτός.

«Οι υλικές μορφές είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε αυτό, αυτό δεν ευσταθεί. Η έγερση και η φθορά των υλικών μορφών είναι εμφανής. Για ό,τι όμως η έγερση και η φθορά είναι εμφανής, θα προέκυπτε σε αυτόν έτσι: «ο εαυτός μου εγείρεται και παρέρχεται». Για αυτό το λόγο αυτό δεν ευσταθεί - «οι υλικές μορφές είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε. Έτσι το μάτι είναι μη-εαυτός, οι υλικές μορφές είναι μη-εαυτός.

«Η οφθαλμική συνείδηση είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε αυτό, αυτό δεν ευσταθεί. Η έγερση και η φθορά της οφθαλμικής συνείδησης είναι εμφανής. Για ό,τι όμως η έγερση και η φθορά είναι εμφανής, θα προέκυπτε σε αυτόν έτσι: «ο εαυτός μου εγείρεται και παρέρχεται». Για αυτό το λόγο αυτό δεν ευσταθεί - «η οφθαλμική συνείδηση είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε. Έτσι το μάτι είναι μη-εαυτός, οι υλικές μορφές είναι μη-εαυτός, η οφθαλμική συνείδηση είναι μη-εαυτός.

«Η οφθαλμική επαφή είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε αυτό, αυτό δεν ευσταθεί. Η έγερση και η φθορά της οφθαλμικής επαφής είναι εμφανής. Για ό,τι όμως η έγερση και η φθορά είναι εμφανής, θα προέκυπτε σε αυτόν έτσι: «ο εαυτός μου εγείρεται και παρέρχεται». Για αυτό το λόγο αυτό δεν ευσταθεί - «η οφθαλμική επαφή είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε. Έτσι το μάτι είναι μη-εαυτός, οι υλικές μορφές είναι μη-εαυτός, η οφθαλμική συνείδηση είναι μη-εαυτός, η οφθαλμική επαφή είναι μη-εαυτός.

«Το αίσθημα είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε αυτό, αυτό δεν ευσταθεί. Η έγερση και η φθορά του αισθήματος είναι εμφανής. Για ό,τι όμως η έγερση και η φθορά είναι εμφανής, θα προέκυπτε σε αυτόν έτσι: «ο εαυτός μου εγείρεται και παρέρχεται». Για αυτό το λόγο αυτό δεν ευσταθεί - «το αίσθημα είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε. Έτσι το μάτι είναι μη-εαυτός, οι υλικές μορφές είναι μη-εαυτός, η οφθαλμική συνείδηση είναι μη-εαυτός, η οφθαλμική επαφή είναι μη-εαυτός, το αίσθημα είναι μη-εαυτός.

«Η επιθυμία είναι ο εαυτός' - όποιος θα έλεγε αυτό, δεν είναι εύλογο. Η έγερση και η φθορά της επιθυμίας είναι εμφανείς. Για ό,τι όμως η έγερση και η φθορά είναι εμφανής, θα προέκυπτε σε αυτόν έτσι: «ο εαυτός μου εγείρεται και παρέρχεται». Για αυτό το λόγο αυτό δεν ευσταθεί - 'η επιθυμία είναι ο εαυτός' - όποιος θα έλεγε. Έτσι το μάτι είναι μη-εαυτός, οι υλικές μορφές είναι μη-εαυτός, η οφθαλμική συνείδηση είναι μη-εαυτός, η οφθαλμική επαφή είναι μη-εαυτός, το αίσθημα είναι μη-εαυτός, η επιθυμία είναι μη-εαυτός.

423. «Το αυτί είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε... κ.λπ... «Η μύτη είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε... «Η γλώσσα είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε... «Το σώμα είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε... «Ο νους είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε αυτό, αυτό δεν ευσταθεί. Η έγερση και η φθορά του νου είναι εμφανής. Για ό,τι όμως η έγερση και η φθορά είναι εμφανής, θα προέκυπτε σε αυτόν έτσι: «ο εαυτός μου εγείρεται και παρέρχεται». Για αυτό το λόγο αυτό δεν ευσταθεί - «ο νους είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε. Έτσι ο νους είναι μη-εαυτός.

«Τα νοητικά φαινόμενα είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε αυτό, αυτό δεν ευσταθεί. Η έγερση και η φθορά των νοητικών φαινομένων είναι εμφανής. Για ό,τι όμως η έγερση και η φθορά είναι εμφανής, θα προέκυπτε σε αυτόν έτσι: «ο εαυτός μου εγείρεται και

παρέρχεται». Για αυτό το λόγο αυτό δεν ευσταθεί - «τα νοητικά φαινόμενα είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε. Έτσι ο νους είναι μη-εαυτός, τα νοητικά φαινόμενα είναι μη-εαυτός.

«Η νοητική συνείδηση είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε αυτό, αυτό δεν ευσταθεί. Η έγερση και η φθορά της νοητικής συνείδησης είναι εμφανής. Για ό,τι όμως η έγερση και η φθορά είναι εμφανής, θα προέκυπτε σε αυτόν έτσι: «ο εαυτός μου εγείρεται και παρέρχεται». Για αυτό το λόγο αυτό δεν ευσταθεί - «η νοητική συνείδηση είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε. Έτσι ο νους είναι μη-εαυτός, τα νοητικά φαινόμενα είναι μη-εαυτός, η νοητική συνείδηση είναι μη-εαυτός.

«Η νοητική επαφή είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε αυτό, αυτό δεν ευσταθεί. Η έγερση και η φθορά της νοητικής επαφής είναι εμφανής. Για ό,τι όμως η έγερση και η φθορά είναι εμφανής, θα προέκυπτε σε αυτόν έτσι: «ο εαυτός μου εγείρεται και παρέρχεται». Για αυτό το λόγο αυτό δεν ευσταθεί - «η νοητική επαφή είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε. Έτσι ο νους είναι μη-εαυτός, τα νοητικά φαινόμενα είναι μη-εαυτός, η νοητική συνείδηση είναι μη-εαυτός, η νοητική επαφή είναι μη-εαυτός.

«Το αίσθημα είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε αυτό, αυτό δεν ευσταθεί. Η έγερση και η φθορά του αισθήματος είναι εμφανής. Για ό,τι όμως η έγερση και η φθορά είναι εμφανής, θα προέκυπτε σε αυτόν έτσι: «ο εαυτός μου εγείρεται και παρέρχεται». Για αυτό το λόγο αυτό δεν ευσταθεί - «το αίσθημα είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε. Έτσι ο νους είναι μη-εαυτός, τα νοητικά φαινόμενα είναι μη-εαυτός, η νοητική συνείδηση είναι μη-εαυτός, η νοητική επαφή είναι μη-εαυτός, το αίσθημα είναι μη-εαυτός.

«Η επιθυμία είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε αυτό, δεν είναι εύλογο. Η έγερση και η φθορά της επιθυμίας είναι εμφανείς. Για ό,τι όμως η έγερση και η φθορά είναι εμφανής, θα προέκυπτε σε αυτόν έτσι: «ο εαυτός μου εγείρεται και παρέρχεται». Για αυτό το λόγο αυτό δεν ευσταθεί - «η επιθυμία είναι ο εαυτός» - όποιος θα έλεγε. Έτσι ο νους είναι μη-εαυτός, τα νοητικά φαινόμενα είναι μη-εαυτός, η νοητική συνείδηση είναι μη-εαυτός, η νοητική επαφή είναι μη-εαυτός, το αίσθημα είναι μη-εαυτός, η επιθυμία είναι μη-εαυτός.

424. «Αυτή όμως, μοναχοί, είναι η πρακτική που οδηγεί στην προέλευση της ταυτότητας - θεωρεί το μάτι ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου'. Θεωρεί τα υλικά φαινόμενα ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου'. Θεωρεί την οφθαλμική συνείδηση ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου'. Θεωρεί την οφθαλμική επαφή ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου'. Θεωρεί το αίσθημα ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου'. Θεωρεί την επιθυμία ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου'. Θεωρεί το αυτί ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου'... κ.λπ... Θεωρεί τη μύτη ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου'... κ.λπ... Θεωρεί τη γλώσσα ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου'... κ.λπ... Θεωρεί το σώμα ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου'... κ.λπ... Θεωρεί τον νου ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου', θεωρεί τα νοητικά φαινόμενα ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου', θεωρεί τη νοητική συνείδηση ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου', θεωρεί τη νοητική επαφή ως 'αυτό είναι

δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου', θεωρεί το αίσθημα ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου', θεωρεί την επιθυμία ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου'.

«Αυτή όμως, μοναχοί, είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση της ταυτότητας - θεωρεί το μάτι ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'. Θεωρεί τα υλικά φαινόμενα ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'. Θεωρεί την οφθαλμική συνείδηση ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'. Θεωρεί την οφθαλμική επαφή ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'. Θεωρεί το αίσθημα ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'. Θεωρεί την επιθυμία ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'. Θεωρεί το αυτί ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'... κ.λπ... Θεωρεί τη μύτη ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'... Θεωρεί τη γλώσσα ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'... Θεωρεί το σώμα ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'... Θεωρεί τον νου ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'. Θεωρεί τα νοητικά φαινόμενα ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'. Θεωρεί τη νοητική συνείδηση ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'. Θεωρεί τη νοητική επαφή ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'. Θεωρεί το αίσθημα ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'. Θεωρεί την επιθυμία ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'.

425. «Εξαρτώμενη από το μάτι, μοναχοί, και τα υλικά φαινόμενα, εγείρεται η οφθαλμική συνείδηση· η συνάντηση των τριών είναι επαφή· με την επαφή ως συνθήκη εγείρεται αίσθημα είτε ευχάριστο είτε δυσάρεστο είτε ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο. Αυτός πληττόμενος από ευχάριστο αίσθημα απολαμβάνει, ισχυρίζεται, παραμένει αγκιστρωμένος. Σε αυτόν η υπολανθάνουσα τάση για πάθος υπολανθάνει. Πληττόμενος από δυσάρεστο αίσθημα θλίβεται, εξαντλείται, θρηνεί, χτυπώντας το στήθος του κλαίει, περιπίπτει σε σύγχυση. Σε αυτόν η υπολανθάνουσα τάση για αποστροφή υπολανθάνει. Πληττόμενος από ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από εκείνο το αίσθημα. Σε αυτόν η υπολανθάνουσα τάση για άγνοια υπολανθάνει. Αυτός βεβαίως, μοναχοί, χωρίς να εγκαταλείψει την υπολανθάνουσα τάση για πάθος στο ευχάριστο αίσθημα, χωρίς να απομακρύνει την υπολανθάνουσα τάση για αποστροφή στο δυσάρεστο αίσθημα, χωρίς να καταργήσει την υπολανθάνουσα τάση για άγνοια στο ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα, χωρίς να εγκαταλείψει την άγνοια, χωρίς να αναπτύξει την αληθινή γνώση, θα γίνει αυτός που θέτει τέλος στον υπαρξιακό πόνο στην παρούσα ζωή - αυτό είναι αδύνατον.

«Εξαρτώμενη από το αυτί, μοναχοί, και τους ήχους, εγείρεται η ωτική συνείδηση... κ.λπ... εξαρτώμενη από τη μύτη, μοναχοί, και τις οσμές, εγείρεται η ρινική συνείδηση... κ.λπ... εξαρτώμενη από τη γλώσσα, μοναχοί, και τις γεύσεις, εγείρεται η γλωσσική συνείδηση... κ.λπ... εξαρτώμενη από το σώμα, μοναχοί, και τα απτά αντικείμενα, εγείρεται η σωματική συνείδηση... κ.λπ... εξαρτώμενη από τον νου,

μοναχοί, και τα νοητικά αντικείμενα, εγείρεται η νοητική συνείδηση· η συνάντηση των τριών είναι επαφή· με την επαφή ως συνθήκη εγείρεται αίσθημα είτε ευχάριστο είτε δυσάρεστο είτε ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο. Αυτός πληττόμενος από ευχάριστο αίσθημα απολαμβάνει, ισχυρίζεται, παραμένει αγκιστρωμένος. Σε αυτόν η υπολανθάνουσα τάση για πάθος υπολανθάνει. Πληττόμενος από δυσάρεστο αίσθημα θλίβεται, εξαντλείται, θρηνεί, χτυπώντας το στήθος του κλαίει, περιπίπτει σε σύγχυση. Σε αυτόν η υπολανθάνουσα τάση για αποστροφή υπολανθάνει. Πληττόμενος από ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από εκείνο το αίσθημα. Σε αυτόν η υπολανθάνουσα τάση για άγνοια υπολανθάνει. Αυτός βεβαίως, μοναχοί, χωρίς να εγκαταλείψει την υπολανθάνουσα τάση για πάθος στο ευχάριστο αίσθημα, χωρίς να απομακρύνει την υπολανθάνουσα τάση για αποστροφή στο δυσάρεστο αίσθημα, χωρίς να καταργήσει την υπολανθάνουσα τάση για άγνοια στο ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα, χωρίς να εγκαταλείψει την άγνοια, χωρίς να αναπτύξει την αληθινή γνώση, θα γίνει αυτός που θέτει τέλος στον υπαρξιακό πόνο στην παρούσα ζωή - αυτό είναι αδύνατον.

426. «Εξαρτώμενη από το μάτι, μοναχοί, και τα υλικά φαινόμενα, εγείρεται η οφθαλμική συνείδηση· η συνάντηση των τριών είναι επαφή· με την επαφή ως συνθήκη εγείρεται αίσθημα είτε ευχάριστο είτε δυσάρεστο είτε ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο. Αυτός πληττόμενος από ευχάριστο αίσθημα δεν απολαμβάνει, δεν ισχυρίζεται, δεν παραμένει αγκιστρωμένος. Σε αυτόν η υπολανθάνουσα τάση για πάθος δεν υπολανθάνει. Πληττόμενος από δυσάρεστο αίσθημα δεν θλίβεται, δεν εξαντλείται, δεν θρηνεί, δεν κλαίει χτυπώντας το στήθος του, δεν περιπίπτει σε σύγχυση. Σε αυτόν η υπολανθάνουσα τάση για αποστροφή δεν υπολανθάνει. Πληττόμενος από ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από εκείνο το αίσθημα. Σε αυτόν η υπολανθάνουσα τάση για άγνοια δεν υπολανθάνει. Αυτός βεβαίως, μοναχοί, έχοντας εγκαταλείψει την υπολανθάνουσα τάση για πάθος στο ευχάριστο αίσθημα, έχοντας απομακρύνει την υπολανθάνουσα τάση για αποστροφή στο δυσάρεστο αίσθημα, έχοντας καταργήσει την υπολανθάνουσα τάση για άγνοια στο ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα, έχοντας εγκαταλείψει την άγνοια, έχοντας αναπτύξει την αληθινή γνώση, θα γίνει αυτός που θέτει τέλος στον υπαρξιακό πόνο στην παρούσα ζωή - αυτό είναι δυνατόν.

«Εξαρτώμενη από το αυτί, μοναχοί, και τους ήχους, εγείρεται η ωτική συνείδηση... κ.λπ...

«Εξαρτώμενη από τη μύτη, μοναχοί, και τις οσμές, εγείρεται η ρινική συνείδηση... κ.λπ...

«Εξαρτώμενη από τη γλώσσα, μοναχοί, και τις γεύσεις, εγείρεται η γλωσσική συνείδηση... κ.λπ...

«Εξαρτώμενη από το σώμα, μοναχοί, και τα απτά αντικείμενα, εγείρεται η σωματική συνείδηση... κ.λπ...

«Εξαρτώμενη από τον νου, μοναχοί, και τα νοητικά αντικείμενα, εγείρεται η νοητική συνείδηση· η συνάντηση των τριών είναι επαφή· με την επαφή ως συνθήκη εγείρεται αίσθημα είτε ευχάριστο είτε δυσάρεστο είτε ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο. Αυτός πληττόμενος από ευχάριστο αίσθημα δεν απολαμβάνει, δεν ισχυρίζεται, δεν

παραμένει αγκιστρωμένος. Σε αυτόν η υπολανθάνουσα τάση για πάθος δεν υπολανθάνει. Πληττόμενος από δυσάρεστο αίσθημα δεν θλίβεται, δεν εξαντλείται, δεν θρηνεί, δεν κλαίει χτυπώντας το στήθος του, δεν περιπίπτει σε σύγχυση. Σε αυτόν η υπολανθάνουσα τάση για αποστροφή δεν υπολανθάνει. Πληττόμενος από ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από εκείνο το αίσθημα. Σε αυτόν η υπολανθάνουσα τάση για άγνοια δεν υπολανθάνει. Αυτός βεβαίως, μοναχοί, έχοντας εγκαταλείψει την υπολανθάνουσα τάση για πάθος στο ευχάριστο αίσθημα, έχοντας απομακρύνει την υπολανθάνουσα τάση για αποστροφή στο δυσάρεστο αίσθημα, έχοντας καταργήσει την υπολανθάνουσα τάση για άγνοια στο ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα, έχοντας εγκαταλείψει την άγνοια, έχοντας αναπτύξει την αληθινή γνώση, θα γίνει αυτός που θέτει τέλος στον υπαρξιακό πόνο στην παρούσα ζωή - αυτό είναι δυνατόν.

427. «Βλέποντας έτσι, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής αποστασιοποιείται από το μάτι, αποστασιοποιείται από τις υλικές μορφές, αποστασιοποιείται από την οφθαλμική συνείδηση, αποστασιοποιείται από την οφθαλμική επαφή, αποστασιοποιείται από το αίσθημα, αποστασιοποιείται από την επιθυμία. Αποστασιοποιείται από το αυτί, αποστασιοποιείται από τους ήχους... κ.λπ... αποστασιοποιείται από τη μύτη, αποστασιοποιείται από τις οσμές... αποστασιοποιείται από τη γλώσσα, αποστασιοποιείται από τις γεύσεις... αποστασιοποιείται από το σώμα, αποστασιοποιείται από τα απτά αντικείμενα... αποστασιοποιείται από τον νου, αποστασιοποιείται από τα νοητικά φαινόμενα, αποστασιοποιείται από τη νοητική συνείδηση, αποστασιοποιείται από τη νοητική επαφή, αποστασιοποιείται από το αίσθημα, αποστασιοποιείται από την επιθυμία. Αποστασιοποιούμενος απαλλάσσεται από το πάθος· μέσω του μη πάθους απελευθερώνεται. Υπάρχει η γνώση: «στον απελευθερωμένο, υπάρχει απελευθέρωση». Κατανοεί: 'η γέννηση έχει εξαλειφθεί, η άγια ζωή έχει βιωθεί, αυτό που έπρεπε να γίνει έχει γίνει, δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης'».

Αυτά είπε ο Ευλογημένος. Οι μοναχοί, ευχαριστημένοι, αγαλλίασαν με τα λόγια του Ευλογημένου. Και όταν αυτή η ανάλυση εκφωνούνταν, οι συνειδήσεις εξήντα περίπου μοναχών, μέσω της μη προσκόλλησης, απελευθερώθηκαν από τις νοητικές διαφθορές.

Τέλος της ομιλίας Τσατσάκκα, έκτη.

7. Η μεγάλη ομιλία για τις έξι αισθητήριες βάσεις

428. Έτσι έχω ακούσει - Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στη Σαβάτθι, στο άλσος του Τζέτα, στο μοναστήρι του Ανάθαπίντικα. Εκεί ο Ευλογημένος απευθύνθηκε στους μοναχούς: «Μοναχοί». «Σεβάσμιε κύριε», απάντησαν εκείνοι οι μοναχοί στον Ευλογημένο. Ο Ευλογημένος είπε αυτό: «Θα σας διδάξω, μοναχοί, τη μεγάλη επεξήγηση των έξι αισθητήριων βάσεων. Ακούστε το, προσέχετε καλά· θα μιλήσω». «Ναι, σεβάσμιε κύριε», απάντησαν εκείνοι οι μοναχοί στον Ευλογημένο. Ο Ευλογημένος είπε αυτό:

429. «Μη γνωρίζοντας το μάτι, μοναχοί, μη βλέποντας όπως πραγματικά είναι, μη γνωρίζοντας τα υλικά φαινόμενα, μη βλέποντας όπως πραγματικά είναι, μη γνωρίζοντας την οφθαλμική συνείδηση, μη βλέποντας όπως πραγματικά είναι, μη γνωρίζοντας την οφθαλμική επαφή, μη βλέποντας όπως πραγματικά είναι, ό,τι εγείρεται με την οφθαλμική επαφή ως συνθήκη, αίσθημα είτε ευχάριστο είτε δυσάρεστο είτε ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο, και αυτό μη γνωρίζοντας, μη βλέποντας όπως πραγματικά είναι, έλκεται από το μάτι, έλκεται από τα υλικά φαινόμενα, έλκεται από την οφθαλμική συνείδηση, έλκεται από την οφθαλμική επαφή, ό,τι εγείρεται με την οφθαλμική επαφή ως συνθήκη, αίσθημα είτε ευχάριστο είτε δυσάρεστο είτε ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο, και από αυτό έλκεται.

«Σε αυτόν που είναι γεμάτος με λαγνεία, συνδεδεμένος, παραπλανημένος, που διαμένει παρατηρώντας την απόλαυση, στο μέλλον τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης οδηγούνται σε παραγωγή. Και η επιθυμία του που οδηγεί σε επαναγέννηση, συνοδευόμενη από απόλαυση και πάθος, που βρίσκει ευχαρίστηση εδώ κι εκεί, αυτή αυξάνεται σε αυτόν. Σε αυτόν οι σωματικές αναστατώσεις αυξάνονται, και οι νοητικές αναστατώσεις αυξάνονται· οι σωματικοί καύσωνες αυξάνονται, και οι νοητικοί καύσωνες αυξάνονται· οι σωματικοί πυρετοί αυξάνονται, και οι νοητικοί πυρετοί αυξάνονται. Αυτός βιώνει και σωματικό πόνο και νοητικό πόνο.

«Μη γνωρίζοντας το αυτί, μοναχοί, μη βλέποντας όπως πραγματικά είναι... κ.λπ... μη γνωρίζοντας τη μύτη, μοναχοί, μη βλέποντας όπως πραγματικά είναι... κ.λπ... μη γνωρίζοντας τη γλώσσα, μοναχοί, μη βλέποντας όπως πραγματικά είναι... κ.λπ... μη γνωρίζοντας το σώμα, μοναχοί, μη βλέποντας όπως πραγματικά είναι... κ.λπ... μη γνωρίζοντας τον νου, μοναχοί, μη βλέποντας όπως πραγματικά είναι, μη γνωρίζοντας τα νοητικά φαινόμενα, μοναχοί, μη βλέποντας όπως πραγματικά είναι, μη γνωρίζοντας τη νοητική συνείδηση, μοναχοί, μη βλέποντας όπως πραγματικά είναι, μη γνωρίζοντας τη νοητική επαφή, μοναχοί, μη βλέποντας όπως πραγματικά είναι, ό,τι εγείρεται με τη νοητική επαφή ως συνθήκη, αίσθημα είτε ευχάριστο είτε δυσάρεστο είτε ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο, και αυτό μη γνωρίζοντας, μη βλέποντας όπως πραγματικά είναι, έλκεται από τον νου, έλκεται από τα νοητικά φαινόμενα, έλκεται από τη νοητική συνείδηση, έλκεται από τη νοητική επαφή, ό,τι εγείρεται με τη νοητική επαφή ως συνθήκη, αίσθημα είτε ευχάριστο είτε δυσάρεστο είτε ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο, και από αυτό έλκεται.

«Σε αυτόν που είναι γεμάτος με λαγνεία, συνδεδεμένος, παραπλανημένος, που διαμένει παρατηρώντας την απόλαυση, στο μέλλον τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης οδηγούνται σε παραγωγή. Και η επιθυμία του που οδηγεί σε επαναγέννηση, συνοδευόμενη από απόλαυση και πάθος, που βρίσκει ευχαρίστηση εδώ κι εκεί, αυτή αυξάνεται σε αυτόν. Σε αυτόν οι σωματικές αναστατώσεις αυξάνονται, και οι νοητικές αναστατώσεις αυξάνονται· οι σωματικοί καύσωνες αυξάνονται, και οι νοητικοί καύσωνες αυξάνονται· οι σωματικοί πυρετοί αυξάνονται, και οι νοητικοί πυρετοί αυξάνονται. Αυτός βιώνει και σωματικό πόνο και νοητικό πόνο.

430. «Γνωρίζοντας και βλέποντας το μάτι όπως πραγματικά είναι, μοναχοί, γνωρίζοντας και βλέποντας τα υλικά φαινόμενα όπως πραγματικά είναι, γνωρίζοντας και βλέποντας την οφθαλμική συνείδηση όπως πραγματικά είναι, γνωρίζοντας και βλέποντας την οφθαλμική επαφή όπως πραγματικά είναι, ό,τι εγείρεται με την οφθαλμική επαφή ως συνθήκη, αίσθημα είτε ευχάριστο είτε δυσάρεστο είτε ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο, και αυτό γνωρίζοντας και

βλέποντας όπως πραγματικά είναι, δεν έλκεται από το μάτι, δεν έλκεται από τα υλικά φαινόμενα, δεν έλκεται από την οφθαλμική συνείδηση, δεν έλκεται από την οφθαλμική επαφή, ό,τι εγείρεται με την οφθαλμική επαφή ως συνθήκη, αίσθημα είτε ευχάριστο είτε δυσάρεστο είτε ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο, και από αυτό δεν έλκεται.

«Σε αυτόν που δεν είναι γεμάτος με λαγνεία, που δεν είναι συνδεδεμένος, που δεν είναι παραπλανημένος, που διαμένει παρατηρώντας τον κίνδυνο, στο μέλλον τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης οδηγούνται σε μείωση. Και η επιθυμία του που οδηγεί σε επαναγέννηση, συνοδευόμενη από απόλαυση και πάθος, που βρίσκει ευχαρίστηση εδώ κι εκεί, αυτή εγκαταλείπεται σε αυτόν. Σε αυτόν οι σωματικές αναστατώσεις εγκαταλείπονται, και οι νοητικές αναστατώσεις εγκαταλείπονται· οι σωματικοί καύσωνες εγκαταλείπονται, και οι νοητικοί καύσωνες εγκαταλείπονται· οι σωματικοί πυρετοί εγκαταλείπονται, και οι νοητικοί πυρετοί εγκαταλείπονται. Αυτός βιώνει σωματική ευτυχία και νοητική ευτυχία.

431. Όποια άποψη υπάρχει σε αυτόν που βρίσκεται σε αυτή την κατάσταση, αυτή είναι η ορθή άποψή του· όποιος λογισμός υπάρχει σε αυτόν που βρίσκεται σε αυτή την κατάσταση, αυτός είναι ο ορθός λογισμός του· όποια προσπάθεια υπάρχει σε αυτόν που βρίσκεται σε αυτή την κατάσταση, αυτή είναι η ορθή προσπάθειά του· όποια μνήμη υπάρχει σε αυτόν που βρίσκεται σε αυτή την κατάσταση, αυτή είναι η ορθή μνήμη του· όποια αυτοσυγκέντρωση υπάρχει σε αυτόν που βρίσκεται σε αυτή την κατάσταση, αυτή είναι η ορθή αυτοσυγκέντρωσή του. Από πριν όμως η σωματική πράξη του, η λεκτική πράξη του και ο βιοπορισμός του είναι πλήρως αγνά. Έτσι αυτή η ευγενής οκταμελής οδός του φτάνει στην εκπλήρωση της διαλογιστικής ανάπτυξης.

Σε αυτόν που αναπτύσσει έτσι αυτή την ευγενή οκταμελή οδό, και οι τέσσερις εφαρμογές της μνήμης φτάνουν στην εκπλήρωση της διαλογιστικής ανάπτυξης, και οι τέσσερις ορθές επίμονες προσπάθειες φτάνουν στην εκπλήρωση της διαλογιστικής ανάπτυξης, και οι τέσσερις βάσεις πνευματικής δύναμης φτάνουν στην εκπλήρωση της διαλογιστικής ανάπτυξης, και οι πέντε ικανότητες φτάνουν στην εκπλήρωση της διαλογιστικής ανάπτυξης, και οι πέντε δυνάμεις φτάνουν στην εκπλήρωση της διαλογιστικής ανάπτυξης, και οι επτά παράγοντες της φώτισης φτάνουν στην εκπλήρωση της διαλογιστικής ανάπτυξης.

Σε αυτόν αυτά τα δύο φαινόμενα λειτουργούν ζευγαρωμένα -η νοητική ηρεμία και η διόραση. Αυτός, όσα φαινόμενα πρέπει να γίνουν πλήρως κατανοητά με άμεση γνώση, εκείνα τα φαινόμενα κατανοεί πλήρως με άμεση γνώση. Όσα φαινόμενα πρέπει να εγκαταλειφθούν με άμεση γνώση, εκείνα τα φαινόμενα εγκαταλείπει με άμεση γνώση. Όσα φαινόμενα πρέπει να αναπτυχθούν με άμεση γνώση, εκείνα τα φαινόμενα αναπτύσσει με άμεση γνώση. Όσα φαινόμενα πρέπει να συνειδητοποιηθούν με άμεση γνώση, εκείνα τα φαινόμενα συνειδητοποιεί με άμεση γνώση.

«Και ποια, μοναχοί, είναι τα φαινόμενα που πρέπει να γίνουν πλήρως κατανοητά με άμεση γνώση; Πρέπει να ειπωθεί 'τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης', δηλαδή - το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στο αίσθημα, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην αντίληψη, το

συνάθροισμα της προσκόλλησης στις δραστηριότητες, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση. Αυτά είναι τα φαινόμενα που πρέπει να γίνουν πλήρως κατανοητά με άμεση γνώση.

«Και ποια, μοναχοί, είναι τα φαινόμενα που πρέπει να εγκαταλειφθούν με άμεση γνώση; Η άγνοια και η επιθυμία για ύπαρξη - αυτά είναι τα φαινόμενα που πρέπει να εγκαταλειφθούν με άμεση γνώση.

«Και ποια, μοναχοί, είναι τα φαινόμενα που πρέπει να αναπτυχθούν με άμεση γνώση; Η νοητική ηρεμία και η διόραση - αυτά είναι τα φαινόμενα που πρέπει να αναπτυχθούν με άμεση γνώση.

«Ποια, μοναχοί, είναι τα φαινόμενα που πρέπει να συνειδητοποιηθούν με άμεση γνώση; Η αληθινή γνώση και η απελευθέρωση - αυτά είναι τα φαινόμενα που πρέπει να συνειδητοποιηθούν με άμεση γνώση.

432. «Γνωρίζοντας και βλέποντας το αυτί όπως πραγματικά είναι, μοναχοί... κ.λπ... γνωρίζοντας και βλέποντας τη μύτη όπως πραγματικά είναι, μοναχοί... κ.λπ... γνωρίζοντας και βλέποντας τη γλώσσα όπως πραγματικά είναι, μοναχοί... γνωρίζοντας και βλέποντας το σώμα όπως πραγματικά είναι, μοναχοί... γνωρίζοντας και βλέποντας τον νου όπως πραγματικά είναι, μοναχοί, γνωρίζοντας και βλέποντας τα νοητικά φαινόμενα όπως πραγματικά είναι, γνωρίζοντας και βλέποντας τη νοητική συνείδηση όπως πραγματικά είναι, γνωρίζοντας και βλέποντας τη νοητική επαφή όπως πραγματικά είναι, ό,τι εγείρεται με τη νοητική επαφή ως συνθήκη, αίσθημα είτε ευχάριστο είτε δυσάρεστο είτε ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο, και αυτό γνωρίζοντας και βλέποντας όπως πραγματικά είναι, δεν έλκεται από τον νου, δεν έλκεται από τα νοητικά φαινόμενα, δεν έλκεται από τη νοητική συνείδηση, δεν έλκεται από τη νοητική επαφή, ό,τι εγείρεται με τη νοητική επαφή ως συνθήκη, αίσθημα είτε ευχάριστο είτε δυσάρεστο είτε ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο, και από αυτό δεν έλκεται.

«Σε αυτόν που δεν είναι γεμάτος με λαγνεία, που δεν είναι συνδεδεμένος, που δεν είναι παραπλανημένος, που διαμένει παρατηρώντας τον κίνδυνο, στο μέλλον τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης οδηγούνται σε μείωση. Και η επιθυμία του που οδηγεί σε επαναγέννηση, συνοδευόμενη από απόλαυση και πάθος, που βρίσκει ευχαρίστηση εδώ κι εκεί, αυτή εγκαταλείπεται σε αυτόν. Σε αυτόν οι σωματικές αναστατώσεις εγκαταλείπονται, και οι νοητικές αναστατώσεις εγκαταλείπονται· οι σωματικοί καύσωνες εγκαταλείπονται, και οι νοητικοί καύσωνες εγκαταλείπονται· οι σωματικοί πυρετοί εγκαταλείπονται, και οι νοητικοί πυρετοί εγκαταλείπονται. Αυτός βιώνει σωματική ευτυχία και νοητική ευτυχία.

433. Όποια άποψη υπάρχει σε αυτόν που βρίσκεται σε αυτή την κατάσταση, αυτή είναι η ορθή άποψή του· όποιος λογισμός υπάρχει σε αυτόν που βρίσκεται σε αυτή την κατάσταση, αυτός είναι ο ορθός λογισμός του· όποια προσπάθεια υπάρχει σε αυτόν που βρίσκεται σε αυτή την κατάσταση, αυτή είναι η ορθή προσπάθειά του· όποια μνήμη υπάρχει σε αυτόν που βρίσκεται σε αυτή την κατάσταση, αυτή είναι η ορθή μνήμη του· όποια αυτοσυγκέντρωση υπάρχει σε αυτόν που βρίσκεται σε αυτή την κατάσταση, αυτή είναι η ορθή αυτοσυγκέντρωσή του. Από πριν όμως η σωματική πράξη του, η λεκτική πράξη του και ο βιοπορισμός του είναι πλήρως αγνά. Έτσι αυτή η ευγενής οκταμελής οδός του φτάνει στην εκπλήρωση της διαλογιστικής ανάπτυξης.

Σε αυτόν που αναπτύσσει έτσι αυτή την ευγενή οκταμελή οδό, και οι τέσσερις εφαρμογές της μνήμης φτάνουν στην εκπλήρωση της διαλογιστικής ανάπτυξης, και οι τέσσερις ορθές επίμονες προσπάθειες φτάνουν στην εκπλήρωση της διαλογιστικής ανάπτυξης, και οι τέσσερις βάσεις πνευματικής δύναμης φτάνουν στην εκπλήρωση της διαλογιστικής ανάπτυξης, και οι πέντε ικανότητες φτάνουν στην εκπλήρωση της διαλογιστικής ανάπτυξης, και οι πέντε δυνάμεις φτάνουν στην εκπλήρωση της διαλογιστικής ανάπτυξης, και οι επτά παράγοντες της φώτισης φτάνουν στην εκπλήρωση της διαλογιστικής ανάπτυξης.

Σε αυτόν αυτά τα δύο φαινόμενα λειτουργούν ζευγαρωμένα -η νοητική ηρεμία και η διόραση. Αυτός, όσα φαινόμενα πρέπει να γίνουν πλήρως κατανοητά με άμεση γνώση, εκείνα τα φαινόμενα κατανοεί πλήρως με άμεση γνώση. Όσα φαινόμενα πρέπει να εγκαταλειφθούν με άμεση γνώση, εκείνα τα φαινόμενα εγκαταλείπει με άμεση γνώση. Όσα φαινόμενα πρέπει να αναπτυχθούν με άμεση γνώση, εκείνα τα φαινόμενα αναπτύσσει με άμεση γνώση. Όσα φαινόμενα πρέπει να συνειδητοποιηθούν με άμεση γνώση, εκείνα τα φαινόμενα συνειδητοποιεί με άμεση γνώση.

«Και ποια, μοναχοί, είναι τα φαινόμενα που πρέπει να γίνουν πλήρως κατανοητά με άμεση γνώση; Πρέπει να ειπωθεί 'τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης', δηλαδή - το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στο αίσθημα, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην αντίληψη, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στις δραστηριότητες, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση. Αυτά είναι τα φαινόμενα που πρέπει να γίνουν πλήρως κατανοητά με άμεση γνώση.

«Και ποια, μοναχοί, είναι τα φαινόμενα που πρέπει να εγκαταλειφθούν με άμεση γνώση; Η άγνοια και η επιθυμία για ύπαρξη - αυτά είναι τα φαινόμενα που πρέπει να εγκαταλειφθούν με άμεση γνώση.

«Και ποια, μοναχοί, είναι τα φαινόμενα που πρέπει να αναπτυχθούν με άμεση γνώση; Η νοητική ηρεμία και η διόραση - αυτά είναι τα φαινόμενα που πρέπει να αναπτυχθούν με άμεση γνώση.

«Και ποια, μοναχοί, είναι τα φαινόμενα που πρέπει να συνειδητοποιηθούν με άμεση γνώση; Η αληθινή γνώση και η απελευθέρωση - αυτά είναι τα φαινόμενα που πρέπει να συνειδητοποιηθούν με άμεση γνώση».

Αυτά είπε ο Ευλογημένος. Οι μοναχοί, ευχαριστημένοι, αγαλλίασαν με τα λόγια του Ευλογημένου.

Τέλος της ομιλίας Μαχασαλαγιατανίκα, έβδομη.

8. Η ομιλία προς τους κατοίκους του Ναγκαραβίντα

434. Έτσι έχω ακούσει - Κάποτε ο Ευλογημένος περιπλανιόταν στους Κοσάλα με μια μεγάλη Κοινότητα μοναχών και έφτασε σε ένα χωριό των βραχμάνων των Κοσάλα που ονομαζόταν Ναγκαραβίντα. Οι βραχμάνοι και οι οικοδεσπότες της Ναγκαραβίντα άκουσαν - «Ο ασκητής Γκόταμα, γιος των Σάκυα, που αναχώρησε από την οικογένεια των Σάκυα, περιπλανώμενος στους Κοσάλα με μια μεγάλη Κοινότητα μοναχών, έφτασε στη Ναγκαραβίντα. Και για αυτόν τον αξιότιμο Γκόταμα έχει διαδοθεί αυτή η καλή φήμη: 'Πράγματι αυτός ο Ευλογημένος είναι ο Άξιος, ο Πλήρως Αυτοφωτισμένος, ο τέλειος στην αληθινή γνώση και στην καλή συμπεριφορά, ο

Καλότυχος, ο γνώστης του κόσμου, ο ανυπέρβλητος οδηγός των ανθρώπων που πρέπει να εκπαιδευτούν, ο Διδάσκαλος θεών και ανθρώπων, ο Φωτισμένος, ο Ευλογημένος'. Αυτός, έχοντας ο ίδιος κατανοήσει πλήρως με άμεση γνώση αυτόν τον κόσμο μαζί με τους θεούς, τον Μάρα, τον Βράχμα, αυτή τη γενιά μαζί με τους ασκητές και τους βραχμάνους, μαζί με τους θεούς και τους ανθρώπους, τον διακηρύσσει. Αυτός διδάσκει τη Διδασκαλία που είναι καλή στην αρχή, καλή στη μέση, καλή στο τέλος, με νόημα και φρασεολογία, και φανερώνει την άγια ζωή ολοκληρωμένη και αγνή. Είναι πράγματι καλό να δει κανείς τέτοιους Άξιους».

Τότε οι βραχμάνοι και οι οικοδεσπότες της Ναγκαραβίντα πήγαν εκεί όπου ήταν ο Ευλογημένος· αφού πλησίασαν, μερικοί αφού απέδωσαν σεβασμό στον Ευλογημένο, κάθισαν στο πλάι. Μερικοί χαιρέτησαν τον Ευλογημένο· αφού ολοκλήρωσαν την ευγενική και αξιομνημόνευτη συζήτηση, κάθισαν στο πλάι. Μερικοί χαιρέτησαν με ενωμένες παλάμες προς την κατεύθυνση του Ευλογημένου και κάθισαν στο πλάι. Μερικοί αφού ανακοίνωσαν το όνομα και το σόι τους κοντά στον Ευλογημένο, κάθισαν στο πλάι. Μερικοί σιωπηλοί κάθισαν στο πλάι. Στους βραχμάνους και τους οικοδεσπότες της Ναγκαραβίντα που κάθονταν στο πλάι, ο Ευλογημένος είπε αυτό:

435. «Αν, οικοδεσπότες, οι αλλόδοξοι περιπλανώμενοι ασκητές σας ρωτούσαν έτσι - 'τι είδους, οικοδεσπότες, ασκητές και βραχμάνοι δεν πρέπει να τιμώνται, να σέβονται, να ευλαβούνται και να χαίρουν ευσέβειας;' Όταν ερωτηθείτε έτσι, εσείς, οικοδεσπότες, θα πρέπει να απαντήσετε σε εκείνους τους αλλόδοξους περιπλανώμενους ασκητές έτσι - 'Εκείνοι οι ασκητές και βραχμάνοι που δεν έχουν απαλλαγή από το πάθος, δεν έχουν απαλλαγή από το μίσος, δεν έχουν απαλλαγή από την αυταπάτη σχετικά με τα υλικά φαινόμενα αντιληπτά με το μάτι, με εσωτερικά μη γαλήνιο νου, συμπεριφέρονται άλλοτε ομαλά και άλλοτε ανώμαλα με το σώμα, την ομιλία και τον νου, τέτοιοι ασκητές και βραχμάνοι δεν πρέπει να τιμώνται, να σέβονται, να ευλαβούνται και να χαίρουν ευσέβειας. Για ποιο λόγο; Διότι κι εμείς δεν έχουμε απαλλαγή από το πάθος, δεν έχουμε απαλλαγή από το μίσος, δεν έχουμε απαλλαγή από την αυταπάτη σχετικά με τα υλικά φαινόμενα αντιληπτά με το μάτι, με εσωτερικά μη γαλήνιο νου, συμπεριφερόμαστε άλλοτε ομαλά και άλλοτε ανώμαλα με το σώμα, την ομιλία και τον νου· δεν βλέπουμε σε αυτούς τίποτα ανώτερο ούτε καν ομοιόμορφη συμπεριφορά. Για αυτό εκείνοι οι σεβάσμιοι ασκητές και βραχμάνοι δεν πρέπει να τιμώνται, να σέβονται, να ευλαβούνται και να χαίρουν ευσέβειας. Εκείνοι οι ασκητές και βραχμάνοι σχετικά με τους ήχους αντιληπτούς από το αυτί... σχετικά με τις οσμές αντιληπτές από τη μύτη... σχετικά με τις γεύσεις αντιληπτές από τη γλώσσα... σχετικά με τα απτά αντικείμενα αντιληπτά από το σώμα... που δεν έχουν απαλλαγή από το πάθος, δεν έχουν απαλλαγή από το μίσος, δεν έχουν απαλλαγή από την αυταπάτη σχετικά με τα νοητικά αντικείμενα αντιληπτά από τον νου, με εσωτερικά μη γαλήνιο νου, συμπεριφέρονται άλλοτε ομαλά και άλλοτε ανώμαλα με το σώμα, την ομιλία και τον νου, τέτοιοι ασκητές και βραχμάνοι δεν πρέπει να τιμώνται, να σέβονται, να ευλαβούνται και να χαίρουν ευσέβειας. Για ποιο λόγο; Διότι κι εμείς δεν έχουμε απαλλαγή από το πάθος, δεν έχουμε απαλλαγή από το μίσος, δεν έχουμε απαλλαγή από την αυταπάτη σχετικά με τα νοητικά αντικείμενα αντιληπτά από τον νου, με εσωτερικά μη γαλήνιο νου, συμπεριφερόμαστε άλλοτε ομαλά και άλλοτε ανώμαλα με το σώμα, την ομιλία και τον νου· δεν βλέπουμε σε αυτούς τίποτα ανώτερο ούτε καν ομοιόμορφη συμπεριφορά. Για αυτό εκείνοι οι σεβάσμιοι ασκητές και βραχμάνοι δεν

πρέπει να τιμώνται, να σέβονται, να ευλαβούνται και να χαίρουν ευσέβειας.' Όταν ερωτηθείτε έτσι, εσείς, οικοδεσπότες, θα πρέπει να απαντήσετε σε εκείνους τους αλλόδοξους περιπλανώμενους ασκητές έτσι.

436. «Αν όμως, οικοδεσπότες, οι αλλόδοξοι περιπλανώμενοι ασκητές σας ρωτούσαν έτσι - 'τι είδους, οικοδεσπότες, ασκητές και βραχμάνοι πρέπει να τιμώνται, να σέβονται, να ευλαβούνται και να χαίρουν ευσέβειας;' Όταν ερωτηθείτε έτσι, εσείς, οικοδεσπότες, θα πρέπει να απαντήσετε σε εκείνους τους αλλόδοξους περιπλανώμενους ασκητές έτσι - 'Εκείνοι οι ασκητές και βραχμάνοι που έχουν απαλλαγή από το πάθος, έχουν απαλλαγή από το μίσος, έχουν απαλλαγή από την αυταπάτη σχετικά με τα υλικά φαινόμενα αντιληπτά με το μάτι, με εσωτερικά γαλήνιο νου, συμπεριφέρονται ομοιόμορφα με το σώμα, την ομιλία και τον νου, τέτοιοι ασκητές και βραχμάνοι πρέπει να τιμώνται, να σέβονται, να ευλαβούνται και να χαίρουν ευσέβειας. Για ποιο λόγο; Διότι κι εμείς δεν έχουμε απαλλαγή από το πάθος, δεν έχουμε απαλλαγή από το μίσος, δεν έχουμε απαλλαγή από την αυταπάτη σχετικά με τα υλικά φαινόμενα αντιληπτά με το μάτι, με εσωτερικά μη γαλήνιο νου, συμπεριφερόμαστε άλλοτε ομαλά και άλλοτε ανώμαλα με το σώμα, την ομιλία και τον νου· βλέπουμε σε αυτούς κάτι ανώτερο ακόμα και από την ομοιόμορφη συμπεριφορά. Για αυτό εκείνοι οι σεβάσμιοι ασκητές και βραχμάνοι πρέπει να τιμώνται, να σέβονται, να ευλαβούνται και να χαίρουν ευσέβειας. Εκείνοι οι ασκητές και βραχμάνοι σχετικά με τους ήχους αντιληπτούς από το αυτί... σχετικά με τις οσμές αντιληπτές από τη μύτη... σχετικά με τις γεύσεις αντιληπτές από τη γλώσσα... σχετικά με τα απτά αντικείμενα αντιληπτά από το σώμα... που έχουν απαλλαγή από το πάθος, έχουν απαλλαγή από το μίσος, έχουν απαλλαγή από την αυταπάτη σχετικά με τα νοητικά αντικείμενα αντιληπτά από τον νου, με εσωτερικά γαλήνιο νου, συμπεριφέρονται ομοιόμορφα με το σώμα, την ομιλία και τον νου, τέτοιοι ασκητές και βραχμάνοι πρέπει να τιμώνται, να σέβονται, να ευλαβούνται και να χαίρουν ευσέβειας. Για ποιο λόγο; Διότι κι εμείς δεν έχουμε απαλλαγή από το πάθος, δεν έχουμε απαλλαγή από το μίσος, δεν έχουμε απαλλαγή από την αυταπάτη σχετικά με τα νοητικά αντικείμενα αντιληπτά από τον νου, με εσωτερικά μη γαλήνιο νου, συμπεριφερόμαστε άλλοτε ομαλά και άλλοτε ανώμαλα με το σώμα, την ομιλία και τον νου· βλέπουμε σε αυτούς κάτι ανώτερο ακόμα και από την ομοιόμορφη συμπεριφορά. Για αυτό εκείνοι οι σεβάσμιοι ασκητές και βραχμάνοι πρέπει να τιμώνται, να σέβονται, να ευλαβούνται και να χαίρουν ευσέβειας.' Όταν ερωτηθείτε έτσι, εσείς, οικοδεσπότες, θα πρέπει να απαντήσετε σε εκείνους τους αλλόδοξους περιπλανώμενους ασκητές έτσι.

437. «Αν όμως, οικοδεσπότες, οι αλλόδοξοι περιπλανώμενοι ασκητές σας ρωτούσαν έτσι - "Ποιοι είναι οι λόγοι των σεβασμίων, ποιες οι επαγωγές, με τις οποίες εσείς οι σεβάσμιοι λέτε έτσι; Σίγουρα εκείνοι οι σεβάσμιοι είναι χωρίς πάθος ή ασκούνται για την απομάκρυνση του πάθους, είναι χωρίς μίσος ή ασκούνται για την απομάκρυνση του μίσους, είναι χωρίς αυταπάτη ή ασκούνται για την απομάκρυνση της αυταπάτης"; Όταν ερωτηθείτε έτσι, εσείς, οικοδεσπότες, θα πρέπει να απαντήσετε σε εκείνους τους αλλόδοξους περιπλανώμενους ασκητές έτσι - "Διότι πράγματι εκείνοι οι σεβάσμιοι συχνάζουν σε απομακρυσμένα καταλύματα σε δάση και βαθιά δάση. Δεν υπάρχουν όμως εκεί τέτοιου είδους υλικές μορφές αντιληπτές από το μάτι, που βλέποντάς τες επανειλημμένα θα τέρπονταν· δεν υπάρχουν όμως εκεί τέτοιου είδους ήχοι αντιληπτοί από το αυτί, που ακούγοντάς τους επανειλημμένα θα τέρπονταν· δεν υπάρχουν όμως εκεί τέτοιου είδους οσμές αντιληπτές από τη μύτη,

που μυρίζοντάς τες επανειλημμένα θα τέρπονταν· δεν υπάρχουν όμως εκεί τέτοιου είδους γεύσεις αντιληπτές από τη γλώσσα, που γευόμενοι τες επανειλημμένα θα τέρπονταν· δεν υπάρχουν όμως εκεί τέτοιου είδους απτά αντικείμενα αντιληπτά από το σώμα, που αγγίζοντάς τα επανειλημμένα θα τέρπονταν. Αυτοί πράγματι, φίλοι, είναι οι λόγοι μας, αυτές οι επαγωγές, με τις οποίες εμείς λέμε έτσι - σίγουρα εκείνοι οι σεβάσμιοι είναι χωρίς πάθος ή ασκούνται για την απομάκρυνση του πάθους, είναι χωρίς μίσος ή ασκούνται για την απομάκρυνση του μίσους, είναι χωρίς αυταπάτη ή ασκούνται για την απομάκρυνση της αυταπάτης". Όταν ερωτηθείτε έτσι, εσείς, οικοδεσπότες, θα πρέπει να απαντήσετε σε εκείνους τους αλλόδοξους περιπλανώμενους ασκητές έτσι».

Όταν αυτό ειπώθηκε, οι βραχμάνοι και οι οικοδεσπότες της Ναγκαραβίντα είπαν στον Ευλογημένο: «Θαυμάσιο, αγαπητέ Γκόταμα, θαυμάσιο, αγαπητέ Γκόταμα! Όπως, αγαπητέ Γκόταμα, κάποιος θα έστηνε όρθιο κάτι που είχε αναποδογυρισθεί, ή θα αποκάλυπτε κάτι που ήταν κρυμμένο, ή θα έδειχνε τον δρόμο σε κάποιον που είχε χαθεί, ή θα κρατούσε μια λάμπα λαδιού στο σκοτάδι - 'αυτοί που έχουν μάτια να δουν τα αντικείμενα'· έτσι ακριβώς η Διδασκαλία έχει φανερωθεί από τον αξιότιμο Γκόταμα με πολλούς τρόπους. Εμείς καταφεύγουμε στον αξιότιμο Γκόταμα ως καταφύγιο, και στη Διδασκαλία και στην Κοινότητα των μοναχών. Ας μας θεωρεί ο αξιότιμος Γκόταμα λαϊκούς ακολούθους που έχουν καταφύγει στο καταφύγιο εφ' όρου ζωής από σήμερα και στο εξής».

Τέλος της ομιλίας Ναγκαραβιντέγια, όγδοη.

9. Η ομιλία για τον εξαγνισμό της προσφερόμενης τροφής

438. Έτσι έχω ακούσει - Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στο Ρατζάγκαχα, στο Άλσος των Μπαμπού, στο καταφύγιο σίτισης σκιούρων. Τότε ο σεβάσμιος Σαριπούττα, την απογευματινή περίοδο της ημέρας, αφού βγήκε από την απομόνωση, πλησίασε τον Ευλογημένο· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο και κάθισε στο πλάι. Στον σεβάσμιο Σαριπούττα που καθόταν στο πλάι, ο Ευλογημένος είπε αυτό:

«Οι ικανότητές σου, Σαριπούττα, είναι γαλήνιες, το χρώμα του δέρματός σου είναι αγνό και λαμπερό. Με ποια διαμονή εσύ, Σαριπούττα, τώρα διαμένεις συχνά;» «Με τη διαμονή στην κενότητα εγώ, σεβάσμιε κύριε, τώρα διαμένω συχνά». «Καλώς, καλώς, Σαριπούττα! Με τη διαμονή του μεγάλου ανθρώπου, λοιπόν, εσύ, Σαριπούττα, τώρα διαμένεις συχνά. Αυτή είναι η διαμονή του μεγάλου ανθρώπου, Σαριπούττα, δηλαδή - η κενότητα. Γι' αυτό, Σαριπούττα, αν ένας μοναχός επιθυμούσε - 'να διαμένω συχνά με τη διαμονή στην κενότητα', από εκείνον τον μοναχό, Σαριπούττα, πρέπει να αναστοχαστεί έτσι - 'στον δρόμο από τον οποίο μπήκα στο χωριό για προσφερόμενη τροφή, και στην περιοχή όπου περιφέρθηκα για προσφερόμενη τροφή, και στον δρόμο από τον οποίο επέστρεψα από το χωριό για προσφερόμενη τροφή, υπάρχει άραγε σε μένα εκεί, σχετικά με τα υλικά φαινόμενα αντιληπτά με το μάτι, επιθυμία ή πάθος ή μίσος ή αυταπάτη ή αποστροφή του νου;' Αν, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - 'στον δρόμο από τον οποίο μπήκα στο χωριό για προσφερόμενη τροφή, και στην περιοχή όπου περιφέρθηκα για προσφερόμενη τροφή, και στον δρόμο από τον οποίο επέστρεψα από το χωριό για προσφερόμενη τροφή, υπάρχει σε μένα εκεί, σχετικά με τα υλικά φαινόμενα αντιληπτά με το μάτι, επιθυμία ή πάθος ή μίσος ή αυταπάτη ή αποστροφή του νου', τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για την εγκατάλειψη εκείνων ακριβώς

των κακών φαύλων νοητικών καταστάσεων. Αν όμως, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - 'στον δρόμο από τον οποίο μπήκα στο χωριό για προσφερόμενη τροφή, και στην περιοχή όπου περιφέρθηκα για προσφερόμενη τροφή, και στον δρόμο από τον οποίο επέστρεψα από το χωριό για προσφερόμενη τροφή, δεν υπάρχει σε μένα εκεί, σχετικά με τα υλικά φαινόμενα αντιληπτά με το μάτι, επιθυμία ή πάθος ή μίσος ή αυταπάτη ή αποστροφή του νου', τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να διαμένει με εκείνη ακριβώς τη χαρά και την ευφροσύνη, εξασκούμενος μέρα και νύχτα στις καλές νοητικές καταστάσεις.

439. «Επιπλέον, Σαριπούττα, από έναν μοναχό πρέπει να αναστοχαστεί έτσι - 'στον δρόμο από τον οποίο μπήκα στο χωριό για προσφερόμενη τροφή, και στην περιοχή όπου περιφέρθηκα για προσφερόμενη τροφή, και στον δρόμο από τον οποίο επέστρεψα από το χωριό για προσφερόμενη τροφή, υπάρχει άραγε σε μένα εκεί, σχετικά με τους ήχους αντιληπτούς από το αυτί... κ.λπ... σχετικά με τις οσμές αντιληπτές από τη μύτη... σχετικά με τις γεύσεις αντιληπτές από τη γλώσσα... σχετικά με τα απτά αντικείμενα αντιληπτά από το σώμα... σχετικά με τα νοητικά αντικείμενα αντιληπτά από τον νου, επιθυμία ή πάθος ή μίσος ή αυταπάτη ή αποστροφή του νου;' Αν, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - 'στον δρόμο από τον οποίο μπήκα στο χωριό για προσφερόμενη τροφή, και στην περιοχή όπου περιφέρθηκα για προσφερόμενη τροφή, και στον δρόμο από τον οποίο επέστρεψα από το χωριό για προσφερόμενη τροφή, υπάρχει σε μένα εκεί, σχετικά με τα νοητικά αντικείμενα αντιληπτά από τον νου, επιθυμία ή πάθος ή μίσος ή αυταπάτη ή αποστροφή του νου', τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για την εγκατάλειψη εκείνων ακριβώς των κακών φαύλων νοητικών καταστάσεων. Αν όμως, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - 'στον δρόμο από τον οποίο μπήκα στο χωριό για προσφερόμενη τροφή, και στην περιοχή όπου περιφέρθηκα για προσφερόμενη τροφή, και στον δρόμο από τον οποίο επέστρεψα από το χωριό για προσφερόμενη τροφή, δεν υπάρχει σε μένα εκεί, σχετικά με τα νοητικά αντικείμενα αντιληπτά από τον νου, επιθυμία ή πάθος ή μίσος ή αυταπάτη ή αποστροφή του νου', τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να διαμένει με εκείνη ακριβώς τη χαρά και την ευφροσύνη, εξασκούμενος μέρα και νύχτα στις καλές νοητικές καταστάσεις.

440. «Επιπλέον, Σαριπούττα, από έναν μοναχό πρέπει να αναστοχαστεί έτσι - "Έχουν άραγε εγκαταλειφθεί από μένα τα πέντε είδη αισθησιακής ηδονής;" Αν, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Δεν έχουν εγκαταλειφθεί από μένα τα πέντε είδη αισθησιακής ηδονής", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για την εγκατάλειψη των πέντε ειδών αισθησιακής ηδονής. Αν όμως, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Έχουν εγκαταλειφθεί από μένα τα πέντε είδη αισθησιακής ηδονής", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να διαμένει με εκείνη ακριβώς τη χαρά και την ευφροσύνη, εξασκούμενος μέρα και νύχτα στις καλές νοητικές καταστάσεις.

441. «Επιπλέον, Σαριπούττα, από έναν μοναχό πρέπει να αναστοχαστεί έτσι - "Έχουν άραγε εγκαταλειφθεί από μένα τα πέντε νοητικά εμπόδια;" Αν, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Δεν έχουν εγκαταλειφθεί από μένα τα πέντε νοητικά εμπόδια", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για την εγκατάλειψη των πέντε νοητικών εμποδίων. Αν όμως, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Έχουν εγκαταλειφθεί από

μένα τα πέντε νοητικά εμπόδια", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να διαμένει με εκείνη ακριβώς τη χαρά και την ευφροσύνη, εξασκούμενος μέρα και νύχτα στις καλές νοητικές καταστάσεις.

442. «Επιπλέον, Σαριπούττα, από έναν μοναχό πρέπει να αναστοχαστεί έτσι - "Έχουν άραγε κατανοηθεί πλήρως από μένα τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης;" Αν, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Δεν έχουν κατανοηθεί πλήρως από μένα τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για την πλήρη κατανόηση των πέντε συναθροισμάτων της προσκόλλησης. Αν όμως, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Έχουν κατανοηθεί πλήρως από μένα τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να διαμένει με εκείνη ακριβώς τη χαρά και την ευφροσύνη, εξασκούμενος μέρα και νύχτα στις καλές νοητικές καταστάσεις.

443. «Επιπλέον, Σαριπούττα, από έναν μοναχό πρέπει να αναστοχαστεί έτσι - "Έχουν άραγε αναπτυχθεί σε μένα οι τέσσερις εφαρμογές της μνήμης;" Αν, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Δεν έχουν αναπτυχθεί σε μένα οι τέσσερις εφαρμογές της μνήμης", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για την ανάπτυξη των τεσσάρων εφαρμογών της μνήμης. Αν όμως, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Έχουν αναπτυχθεί σε μένα οι τέσσερις εφαρμογές της μνήμης", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να διαμένει με εκείνη ακριβώς τη χαρά και την ευφροσύνη, εξασκούμενος μέρα και νύχτα στις καλές νοητικές καταστάσεις.

444. «Επιπλέον, Σαριπούττα, από έναν μοναχό πρέπει να αναστοχαστεί έτσι - "Έχουν άραγε αναπτυχθεί σε μένα οι τέσσερις ορθές επίμονες προσπάθειες;" Αν, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Δεν έχουν αναπτυχθεί σε μένα οι τέσσερις ορθές επίμονες προσπάθειες", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για την ανάπτυξη των τεσσάρων ορθών επίμονων προσπαθειών. Αν όμως, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Έχουν αναπτυχθεί σε μένα οι τέσσερις ορθές επίμονες προσπάθειες", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να διαμένει με εκείνη ακριβώς τη χαρά και την ευφροσύνη, εξασκούμενος μέρα και νύχτα στις καλές νοητικές καταστάσεις.

445. «Επιπλέον, Σαριπούττα, από έναν μοναχό πρέπει να αναστοχαστεί έτσι - "Έχουν άραγε αναπτυχθεί σε μένα οι τέσσερις βάσεις πνευματικής δύναμης;" Αν, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Δεν έχουν αναπτυχθεί σε μένα οι τέσσερις βάσεις πνευματικής δύναμης", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για την ανάπτυξη των τεσσάρων βάσεων πνευματικής δύναμης. Αν όμως, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Έχουν αναπτυχθεί σε μένα οι τέσσερις βάσεις πνευματικής δύναμης", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να διαμένει με εκείνη ακριβώς τη χαρά και την ευφροσύνη, εξασκούμενος μέρα και νύχτα στις καλές νοητικές καταστάσεις.

446. «Επιπλέον, Σαριπούττα, από έναν μοναχό πρέπει να αναστοχαστεί έτσι - "Έχουν άραγε αναπτυχθεί σε μένα οι πέντε πνευματικές ικανότητες;" Αν, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Δεν έχουν αναπτυχθεί σε μένα οι πέντε πνευματικές ικανότητες", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για την ανάπτυξη των πέντε πνευματικών ικανοτήτων. Αν

όμως, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Έχουν αναπτυχθεί σε μένα οι πέντε πνευματικές ικανότητες", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να διαμένει με εκείνη ακριβώς τη χαρά και την ευφροσύνη, εξασκούμενος μέρα και νύχτα στις καλές νοητικές καταστάσεις.

447. «Επιπλέον, Σαριπούττα, από έναν μοναχό πρέπει να αναστοχαστεί έτσι - "Έχουν άραγε αναπτυχθεί σε μένα οι πέντε δυνάμεις;" Αν, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Δεν έχουν αναπτυχθεί σε μένα οι πέντε δυνάμεις", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για την ανάπτυξη των πέντε δυνάμεων. Αν όμως, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Έχουν αναπτυχθεί σε μένα οι πέντε δυνάμεις", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να διαμένει με εκείνη ακριβώς τη χαρά και την ευφροσύνη, εξασκούμενος μέρα και νύχτα στις καλές νοητικές καταστάσεις.

448. «Επιπλέον, Σαριπούττα, από έναν μοναχό πρέπει να αναστοχαστεί έτσι - "Έχουν άραγε αναπτυχθεί σε μένα οι επτά παράγοντες της φώτισης;" Αν, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Δεν έχουν αναπτυχθεί σε μένα οι επτά παράγοντες της φώτισης", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για την ανάπτυξη των επτά παραγόντων της φώτισης. Αν όμως, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Έχουν αναπτυχθεί σε μένα οι επτά παράγοντες της φώτισης", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να διαμένει με εκείνη ακριβώς τη χαρά και την ευφροσύνη, εξασκούμενος μέρα και νύχτα στις καλές νοητικές καταστάσεις.

449. «Επιπλέον, Σαριπούττα, από έναν μοναχό πρέπει να αναστοχαστεί έτσι - "Έχει αναπτυχθεί άραγε σε μένα η ευγενής οκταμελής οδός;" Αν, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Δεν έχει αναπτυχθεί σε μένα η ευγενής οκταμελής οδός", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για την ανάπτυξη της ευγενούς οκταμελούς οδού. Αν όμως, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Έχει αναπτυχθεί σε μένα η ευγενής οκταμελής οδός", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να διαμένει με εκείνη ακριβώς τη χαρά και την ευφροσύνη, εξασκούμενος μέρα και νύχτα στις καλές νοητικές καταστάσεις.

450. «Επιπλέον, Σαριπούττα, από έναν μοναχό πρέπει να αναστοχαστεί έτσι - "Έχουν άραγε αναπτυχθεί σε μένα η νοητική ηρεμία και η διόραση;" Αν, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Δεν έχουν αναπτυχθεί σε μένα η νοητική ηρεμία και η διόραση", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για την ανάπτυξη της νοητικής ηρεμίας και της διόρασης. Αν όμως, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Έχουν αναπτυχθεί σε μένα η νοητική ηρεμία και η διόραση", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να διαμένει με εκείνη ακριβώς τη χαρά και την ευφροσύνη, εξασκούμενος μέρα και νύχτα στις καλές νοητικές καταστάσεις.

451. «Επιπλέον, Σαριπούττα, από έναν μοναχό πρέπει να αναστοχαστεί έτσι - "Έχουν άραγε πραγματωθεί σε μένα η αληθινή γνώση και η απελευθέρωση;" Αν, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι - "Δεν έχουν πραγματωθεί σε μένα η αληθινή γνώση και η απελευθέρωση", τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για την πραγμάτωση της αληθινής γνώσης και της απελευθέρωσης. Αν όμως, Σαριπούττα, ένας μοναχός ανασκοπώντας γνωρίζει έτσι -

‘Έχουν πραγματωθεί σε μένα η αληθινή γνώση και η απελευθέρωση’, τότε, Σαριπούττα, από εκείνον τον μοναχό πρέπει να διαμένει με εκείνη ακριβώς τη χαρά και την ευφροσύνη, εξασκούμενος μέρα και νύχτα στις καλές νοητικές καταστάσεις.

452. «Όποιοι, Σαριπούττα, ασκητές ή βραχμάνοι στο παρελθόν εξάγνισαν την προσφερόμενη τροφή, όλοι αυτοί έτσι ακριβώς αφού ανασκόπησαν επανειλημμένα εξάγνισαν την προσφερόμενη τροφή. Και όποιοι, Σαριπούττα, ασκητές ή βραχμάνοι στο μέλλον θα εξάγνίσουν την προσφερόμενη τροφή, όλοι αυτοί έτσι ακριβώς αφού ανασκοπήσουν επανειλημμένα θα εξάγνίσουν την προσφερόμενη τροφή. Και όποιοι, Σαριπούττα, ασκητές ή βραχμάνοι τώρα εξάγνίζουν την προσφερόμενη τροφή, όλοι αυτοί έτσι ακριβώς αφού ανασκοπούν επανειλημμένα εξάγνίζουν την προσφερόμενη τροφή. Γι’ αυτό, Σαριπούττα, ‘αφού ανασκοπήσουμε επανειλημμένα θα εξάγνίσουμε την προσφερόμενη τροφή’ - έτσι πρέπει να εξασκείστε, Σαριπούττα».

Αυτά είπε ο Ευλογημένος. Ο σεβάσμιος Σαριπούττα, ευχαριστημένος, αγαλλίασε με τα λόγια του Ευλογημένου.

Τέλος της ομιλίας Πινταπατα-παρισούντι, ένατη.

10. Η ομιλία για την ανάπτυξη των αισθητήριων ικανοτήτων

453. Έτσι έχω ακούσει - Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στη Γκατζάνγκαλα, στο άλσος Σουβέλου. Τότε ο νεαρός βραχμάνος Ούτταρα, μαθητευόμενος του Παρασίβια, πήγε εκεί όπου ήταν ο Ευλογημένος· αφού πλησίασε, χαιρέτησε τον Ευλογημένο. Αφού ολοκλήρωσε την ευγενική και αξιομνημόνευτη συζήτηση, κάθισε στο πλάι. Στον νεαρό βραχμάνο Ούτταρα, μαθητευόμενο του Παρασίβια, που καθόταν στο πλάι, ο Ευλογημένος είπε αυτό: «Διδάσκει, Ούτταρα, ο βραχμάνος Παρασίβιος στους μαθητές του την ανάπτυξη των ικανοτήτων;» «Διδάσκει, αγαπητέ Γκόταμα, ο βραχμάνος Παρασίβιος στους μαθητές του την ανάπτυξη των ικανοτήτων». «Πώς όμως, Ούτταρα, διδάσκει ο βραχμάνος Παρασίβιος στους μαθητές του την ανάπτυξη των ικανοτήτων;» «Εδώ, αγαπητέ Γκόταμα, με το μάτι δεν βλέπει μορφές, με το αυτί δεν ακούει ήχους - έτσι, αγαπητέ Γκόταμα, διδάσκει ο βραχμάνος Παρασίβιος στους μαθητές του την ανάπτυξη των ικανοτήτων». «Αφού έτσι έχουν τα πράγματα, Ούτταρα, ο τυφλός θα είναι αυτός με αναπτυγμένες ικανότητες, ο κουφός θα είναι αυτός με αναπτυγμένες ικανότητες· σύμφωνα με τα λόγια του βραχμάνου Παρασίβια. Διότι ο τυφλός, Ούτταρα, με το μάτι δεν βλέπει μορφές, ο κουφός με το αυτί δεν ακούει ήχους». Όταν αυτό ειπώθηκε, ο νεαρός βραχμάνος Ούτταρα, μαθητευόμενος του Παρασίβια, έμεινε σιωπηλός, ντροπιασμένος, με σκυμμένους ώμους, με το κεφάλι κάτω, σκεπτόμενος βαθιά, χωρίς οξυδέρκεια, καθισμένος.

Τότε ο Ευλογημένος, γνωρίζοντας ότι ο νεαρός βραχμάνος Ούτταρα, μαθητευόμενος του Παρασίβια, ήταν σιωπηλός, ντροπιασμένος, με σκυμμένους ώμους, με το κεφάλι κάτω, σκεπτόμενος βαθιά, χωρίς οξυδέρκεια, απευθύνθηκε στον σεβάσμιο Άναντα: «Διαφορετικά, Άναντα, διδάσκει ο βραχμάνος Παρασίβιος στους μαθητές του την ανάπτυξη των ικανοτήτων, και διαφορετικά όμως, Άναντα, στη διαγωγή των ευγενών υπάρχει η ανυπέρβλητη ανάπτυξη των ικανοτήτων». «Είναι ο κατάλληλος χρόνος γι’ αυτό, Ευλογημένε· είναι ο κατάλληλος χρόνος γι’ αυτό, Καλότυχε· ο Ευλογημένος να διδάξει την ανυπέρβλητη ανάπτυξη των ικανοτήτων στη διαγωγή

των ευγενών. Αφού ακούσουν από τον Ευλογημένο, οι μοναχοί θα το θυμούνται». «Τότε λοιπόν, Άναντα, άκουσε, πρόσεχε καλά· θα μιλήσω». «Ναι, σεβάσμιε κύριε», απάντησε ο σεβάσμιος Άναντα στον Ευλογημένο. Ο Ευλογημένος είπε αυτό:

454. «Και πώς, Άναντα, στη διαγωγή των ευγενών υπάρχει η ανυπέρβλητη ανάπτυξη των ικανοτήτων; Εδώ, Άναντα, σε έναν μοναχό που έχει δει μια μορφή με το μάτι, εγείρεται το ευχάριστο, εγείρεται το δυσάρεστο, εγείρεται το ευχάριστο-και-δυσάρεστο. Αυτός κατανοεί έτσι - «Αυτό το ευχάριστο έχει εγερθεί σε μένα, έχει εγερθεί το δυσάρεστο, έχει εγερθεί το ευχάριστο-και-δυσάρεστο. Και αυτό είναι συνθηκοκρατημένο, χονδροειδές, εξαρτώμενα γεγεννημένο. Αυτό είναι γαλήνιο, αυτό είναι εξαίσιο, δηλαδή - η αταραξία». Εκείνο το εγερθέν ευχάριστο, το εγερθέν δυσάρεστο, το εγερθέν ευχάριστο-και-δυσάρεστο του καταπαύει· η αταραξία παραμένει. Όπως, Άναντα, ένας άνθρωπος με καλή όραση, αφού ανοίξει τα μάτια του θα τα έκλεινε, ή αφού κλείσει τα μάτια του θα τα άνοιγε· ακριβώς έτσι, Άναντα, σε οποιονδήποτε τόσο γρήγορα, τόσο σύντομα, τόσο εύκολα το εγερθέν ευχάριστο, το εγερθέν δυσάρεστο, το εγερθέν ευχάριστο-και-δυσάρεστο καταπαύει, η αταραξία παραμένει - αυτή, Άναντα, ονομάζεται η ανυπέρβλητη ανάπτυξη των ικανοτήτων στη διαγωγή των ευγενών σχετικά με τα υλικά φαινόμενα αντιληπτά με το μάτι.

455. «Επιπλέον, Άναντα, σε έναν μοναχό που έχει ακούσει έναν ήχο με το αυτί, εγείρεται το ευχάριστο, εγείρεται το δυσάρεστο, εγείρεται το ευχάριστο-και-δυσάρεστο. Αυτός κατανοεί έτσι - «Αυτό το ευχάριστο έχει εγερθεί σε μένα, έχει εγερθεί το δυσάρεστο, έχει εγερθεί το ευχάριστο-και-δυσάρεστο. Και αυτό είναι συνθηκοκρατημένο, χονδροειδές, εξαρτώμενα γεγεννημένο. Αυτό είναι γαλήνιο, αυτό είναι εξαίσιο, δηλαδή - η αταραξία». Εκείνο το εγερθέν ευχάριστο, το εγερθέν δυσάρεστο, το εγερθέν ευχάριστο-και-δυσάρεστο του καταπαύει· η αταραξία παραμένει. Όπως, Άναντα, ένας δυνατός άνδρας θα χτυπούσε τα δάχτυλα χωρίς δυσκολία· ακριβώς έτσι, Άναντα, σε οποιονδήποτε τόσο γρήγορα, τόσο σύντομα, τόσο εύκολα το εγερθέν ευχάριστο, το εγερθέν δυσάρεστο, το εγερθέν ευχάριστο-και-δυσάρεστο καταπαύει, η αταραξία παραμένει - αυτή, Άναντα, ονομάζεται η ανυπέρβλητη ανάπτυξη των ικανοτήτων στη διαγωγή των ευγενών σχετικά με τους ήχους αντιληπτούς από το αυτί.

456. «Επιπλέον, Άναντα, σε έναν μοναχό που έχει μυρίσει μια οσμή με τη μύτη, εγείρεται το ευχάριστο, εγείρεται το δυσάρεστο, εγείρεται το ευχάριστο-και-δυσάρεστο. Αυτός κατανοεί έτσι - «Αυτό το ευχάριστο έχει εγερθεί σε μένα, έχει εγερθεί το δυσάρεστο, έχει εγερθεί το ευχάριστο-και-δυσάρεστο. Και αυτό είναι συνθηκοκρατημένο, χονδροειδές, εξαρτώμενα γεγεννημένο. Αυτό είναι γαλήνιο, αυτό είναι εξαίσιο, δηλαδή - η αταραξία». Εκείνο το εγερθέν ευχάριστο, το εγερθέν δυσάρεστο, το εγερθέν ευχάριστο-και-δυσάρεστο του καταπαύει· η αταραξία παραμένει. Όπως, Άναντα, σε ένα φύλλο λωτού ελαφρώς κεκλιμένο οι σταγόνες νερού κυλούν, δεν παραμένουν· ακριβώς έτσι, Άναντα, σε οποιονδήποτε τόσο γρήγορα, τόσο σύντομα, τόσο εύκολα το εγερθέν ευχάριστο, το εγερθέν δυσάρεστο, το εγερθέν ευχάριστο-και-δυσάρεστο καταπαύει, η αταραξία παραμένει - αυτή, Άναντα, ονομάζεται η ανυπέρβλητη ανάπτυξη των ικανοτήτων στη διαγωγή των ευγενών σχετικά με τις οσμές αντιληπτές με τη μύτη.

457. «Επιπλέον, Άναντα, σε έναν μοναχό που έχει γευτεί μια γεύση με τη γλώσσα, εγείρεται το ευχάριστο, εγείρεται το δυσάρεστο, εγείρεται το ευχάριστο-και-δυσάρεστο. Αυτός κατανοεί έτσι - «Αυτό το ευχάριστο έχει εγερθεί σε μένα, έχει

εγερθεί το δυσάρεστο, έχει εγερθεί το ευχάριστο-και-δυσάρεστο. Και αυτό είναι συνθηκοκρατημένο, χονδροειδές, εξαρτώμενα γεγεννημένο. Αυτό είναι γαλήνιο, αυτό είναι εξαίσιο, δηλαδή - η αταραξία». Εκείνο το εγερθέν ευχάριστο, το εγερθέν δυσάρεστο, το εγερθέν ευχάριστο-και-δυσάρεστο του καταπαύει· η αταραξία παραμένει. Όπως, Άναντα, ένας δυνατός άνδρας, αφού συγκεντρώσει μια μπάλα σάλιου στην άκρη της γλώσσας, θα την έφτυνε χωρίς δυσκολία· ακριβώς έτσι, Άναντα, σε οποιονδήποτε τόσο γρήγορα, τόσο σύντομα, τόσο εύκολα το εγερθέν ευχάριστο, το εγερθέν δυσάρεστο, το εγερθέν ευχάριστο-και-δυσάρεστο καταπαύει, η αταραξία παραμένει - αυτή, Άναντα, ονομάζεται η ανυπέρβλητη ανάπτυξη των ικανοτήτων στη διαγωγή των ευγενών σχετικά με τις γεύσεις αντιληπτές με τη γλώσσα.

458. «Επιπλέον, Άναντα, σε έναν μοναχό που έχει αγγίξει ένα απτό αντικείμενο με το σώμα, εγείρεται το ευχάριστο, εγείρεται το δυσάρεστο, εγείρεται το ευχάριστο-και-δυσάρεστο. Αυτός κατανοεί έτσι - «Αυτό το ευχάριστο έχει εγερθεί σε μένα, έχει εγερθεί το δυσάρεστο, έχει εγερθεί το ευχάριστο-και-δυσάρεστο. Και αυτό είναι συνθηκοκρατημένο, χονδροειδές, εξαρτώμενα γεγεννημένο. Αυτό είναι γαλήνιο, αυτό είναι εξαίσιο, δηλαδή - η αταραξία». Εκείνο το εγερθέν ευχάριστο, το εγερθέν δυσάρεστο, το εγερθέν ευχάριστο-και-δυσάρεστο του καταπαύει· η αταραξία παραμένει. Όπως, Άναντα, ένας δυνατός άνδρας θα άπλωνε το λυγισμένο χέρι του ή θα λύγιζε το απλωμένο χέρι του· ακριβώς έτσι, Άναντα, σε οποιονδήποτε τόσο γρήγορα, τόσο σύντομα, τόσο εύκολα το εγερθέν ευχάριστο, το εγερθέν δυσάρεστο, το εγερθέν ευχάριστο-και-δυσάρεστο καταπαύει, η αταραξία παραμένει - αυτή, Άναντα, ονομάζεται η ανυπέρβλητη ανάπτυξη των ικανοτήτων στη διαγωγή των ευγενών σχετικά με τα απτά αντικείμενα αντιληπτά με το σώμα.

459. «Επιπλέον, Άναντα, σε έναν μοναχό που έχει αντιληφθεί ένα νοητικό φαινόμενο με τον νου, εγείρεται το ευχάριστο, εγείρεται το δυσάρεστο, εγείρεται το ευχάριστο-και-δυσάρεστο. Αυτός κατανοεί έτσι - «Αυτό το ευχάριστο έχει εγερθεί σε μένα, έχει εγερθεί το δυσάρεστο, έχει εγερθεί το ευχάριστο-και-δυσάρεστο. Και αυτό είναι συνθηκοκρατημένο, χονδροειδές, εξαρτώμενα γεγεννημένο. Αυτό είναι γαλήνιο, αυτό είναι εξαίσιο, δηλαδή - η αταραξία». Εκείνο το εγερθέν ευχάριστο, το εγερθέν δυσάρεστο, το εγερθέν ευχάριστο-και-δυσάρεστο του καταπαύει· η αταραξία παραμένει. Όπως, Άναντα, ένας δυνατός άνδρας θα έριχνε δύο ή τρεις σταγόνες νερού σε ένα σιδερένιο καζάνι ζεσταμένο όλη την ημέρα. Αργή, Άναντα, είναι η πτώση των σταγόνων νερού, αλλά γρήγορα θα οδηγούνταν σε πλήρη εξάλειψη και εξάντληση· ακριβώς έτσι, Άναντα, σε οποιονδήποτε τόσο γρήγορα, τόσο σύντομα, τόσο εύκολα το εγερθέν ευχάριστο, το εγερθέν δυσάρεστο, το εγερθέν ευχάριστο-και-δυσάρεστο καταπαύει, η αταραξία παραμένει - αυτή, Άναντα, ονομάζεται η ανυπέρβλητη ανάπτυξη των ικανοτήτων στη διαγωγή των ευγενών σχετικά με τα νοητικά φαινόμενα αντιληπτά από τον νου. Έτσι λοιπόν, Άναντα, στη διαγωγή των ευγενών υπάρχει η ανυπέρβλητη ανάπτυξη των ικανοτήτων.

460. «Και πώς, Άναντα, ένας μαθητευόμενος ασκεί την πρακτική; Εδώ, Άναντα, σε έναν μοναχό που έχει δει μια μορφή με το μάτι, εγείρεται το ευχάριστο, εγείρεται το δυσάρεστο, εγείρεται το ευχάριστο-και-δυσάρεστο. Αυτός στενοχωριέται, ντρέπεται και αηδιάζει από αυτό το εγερθέν ευχάριστο, το εγερθέν δυσάρεστο, το εγερθέν ευχάριστο-και-δυσάρεστο. Έχοντας ακούσει έναν ήχο με το αυτί... κ.λπ... έχοντας μυρίσει μια οσμή με τη μύτη... έχοντας γευτεί μια γεύση με τη γλώσσα... έχοντας

αγγίζει ένα από αντικείμενο με το σώμα... έχοντας αντιληφθεί ένα νοητικό φαινόμενο με τον νου, εγείρεται το ευχάριστο, εγείρεται το δυσάρεστο, εγείρεται το ευχάριστο-και-δυσάρεστο. Αυτός στενοχωριέται, ντρέπεται και αηδιάζει από αυτό το εγερθέν ευχάριστο, το εγερθέν δυσάρεστο, το εγερθέν ευχάριστο-και-δυσάρεστο. Έτσι λοιπόν, Άναντα, ένας μαθητευόμενος ασκεί την πρακτική.

461. «Και πώς, Άναντα, είναι κάποιος ευγενής με αναπτυγμένες ικανότητες; Εδώ, Άναντα, σε έναν μοναχό που έχει δει μια μορφή με το μάτι, εγείρεται το ευχάριστο, εγείρεται το δυσάρεστο, εγείρεται το ευχάριστο-και-δυσάρεστο. Αυτός αν επιθυμεί - 'να διαμένω αντιλαμβανόμενος το αποκρουστικό ως μη αποκρουστικό', διαμένει εκεί αντιλαμβανόμενος το μη αποκρουστικό. Αν επιθυμεί - 'να διαμένω αντιλαμβανόμενος το μη αποκρουστικό ως αποκρουστικό', διαμένει εκεί αντιλαμβανόμενος το αποκρουστικό. Αν επιθυμεί - 'να διαμένω αντιλαμβανόμενος τόσο το αποκρουστικό όσο και το μη αποκρουστικό ως μη αποκρουστικό', διαμένει εκεί αντιλαμβανόμενος το μη αποκρουστικό. Αν επιθυμεί - 'να διαμένω αντιλαμβανόμενος τόσο το μη αποκρουστικό όσο και το αποκρουστικό ως αποκρουστικό', διαμένει εκεί αντιλαμβανόμενος το αποκρουστικό. Αν επιθυμεί - 'να διαμένω με αταραξία, μνήμων και με πλήρη επίγνωση, αποφεύγοντας και τα δύο, τόσο το αποκρουστικό όσο και το μη αποκρουστικό', διαμένει εκεί με αταραξία, μνήμων και με πλήρη επίγνωση.

462. «Επιπλέον, Άναντα, σε έναν μοναχό που έχει ακούσει έναν ήχο με το αυτί... κ.λπ... έχοντας μυρίσει μια οσμή με τη μύτη... έχοντας γευτεί μια γεύση με τη γλώσσα... έχοντας αγγίζει ένα από αντικείμενο με το σώμα... έχοντας αντιληφθεί ένα νοητικό φαινόμενο με τον νου, εγείρεται το ευχάριστο, εγείρεται το δυσάρεστο, εγείρεται το ευχάριστο-και-δυσάρεστο. Αυτός αν επιθυμεί - 'να διαμένω αντιλαμβανόμενος το αποκρουστικό ως μη αποκρουστικό', διαμένει εκεί αντιλαμβανόμενος το μη αποκρουστικό. Αν επιθυμεί - 'να διαμένω αντιλαμβανόμενος το μη αποκρουστικό ως αποκρουστικό', διαμένει εκεί αντιλαμβανόμενος το αποκρουστικό. Αν επιθυμεί - 'να διαμένω αντιλαμβανόμενος τόσο το αποκρουστικό όσο και το μη αποκρουστικό ως μη αποκρουστικό', διαμένει εκεί αντιλαμβανόμενος το μη αποκρουστικό. Αν επιθυμεί - 'να διαμένω αντιλαμβανόμενος τόσο το μη αποκρουστικό όσο και το αποκρουστικό ως αποκρουστικό', διαμένει εκεί αντιλαμβανόμενος το αποκρουστικό. Αν επιθυμεί - 'να διαμένω με αταραξία, μνήμων και με πλήρη επίγνωση, αποφεύγοντας και τα δύο, τόσο το αποκρουστικό όσο και το μη αποκρουστικό', διαμένει εκεί με αταραξία, μνήμων και με πλήρη επίγνωση. Έτσι λοιπόν, Άναντα, είναι κάποιος ευγενής με αναπτυγμένες ικανότητες.

463. «Έτσι λοιπόν, Άναντα, διδάχθηκε από εμένα η ανυπέρβλητη ανάπτυξη των ικανοτήτων στη διαγωγή των ευγενών, διδάχθηκε η πρακτική του μαθητευόμενου, διδάχθηκε ο ευγενής με αναπτυγμένες ικανότητες. Αυτό, Άναντα, που πρέπει να γίνει από τον Διδάσκαλο για τους μαθητές, αναζητώντας το καλό τους, με συμπόνια, από συμπόνια, αυτό έχει γίνει για εσάς από εμένα. Αυτές, Άναντα, είναι οι βάσεις των δένδρων, αυτές είναι οι άδειες οικίες· διαλογίζεστε, Άναντα, μην αμελείτε, μη νιώσετε μετάνοια αργότερα. Αυτή είναι η παραίνεσή μας προς εσάς».

Αυτά είπε ο Ευλογημένος. Ο σεβάσμιος Άναντα, ευχαριστημένος, αγαλλίασε με τα λόγια του Ευλογημένου.

Τέλος της ομιλίας Ιντρίγια-μπαβάνα, δέκατη.

Τέλος του κεφαλαίου Σαλαγιατάνα, πέμπτο.

Αυτή είναι η σύνοψή του -

Ανάθαπνίτικα, Τσάννα, Πούννα, Νάντακα, Ράχουλα·
Έξι εξάδες, έξι αισθητήριες βάσεις, Ναγκααραβίντεϊγια, εξαγνισμός·
Και ανάπτυξη των ικανοτήτων, το κεφάλαιο της νουθεσίας είναι το πέμπτο.

Αυτή είναι η σύνοψη των κεφαλαίων -

Ντεβαντάχα και ανάλυση κατά όρους, και κενότητα και ανάλυση·
Και έξι αισθητήριες βάσεις είναι τα κεφάλαια, που βρίσκονται στα ανώτερα
πενήντα.

Ολοκληρώθηκε η Ουπαριπαννάσασα.

Κοσμημένη με τρεις πεντηκοντάδες, ολόκληρη

η Ματζίμα Νικάγια ολοκληρώθηκε.

ΠΑΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Ṭīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

PaliVerse (2026). Ο Τριμερής Κανόνας. Ο Κανόνας των Ομιλιών. 2. Η συλλογή των μεσαίου μήκους ομιλιών. 3. Οι τελευταίες πενήντα ομιλίες. 5. Το κεφάλαιο για τις έξι αισθητήριες βάσεις έχει ανακτηθεί από το paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και πρακτικής.

PaliVerse.org